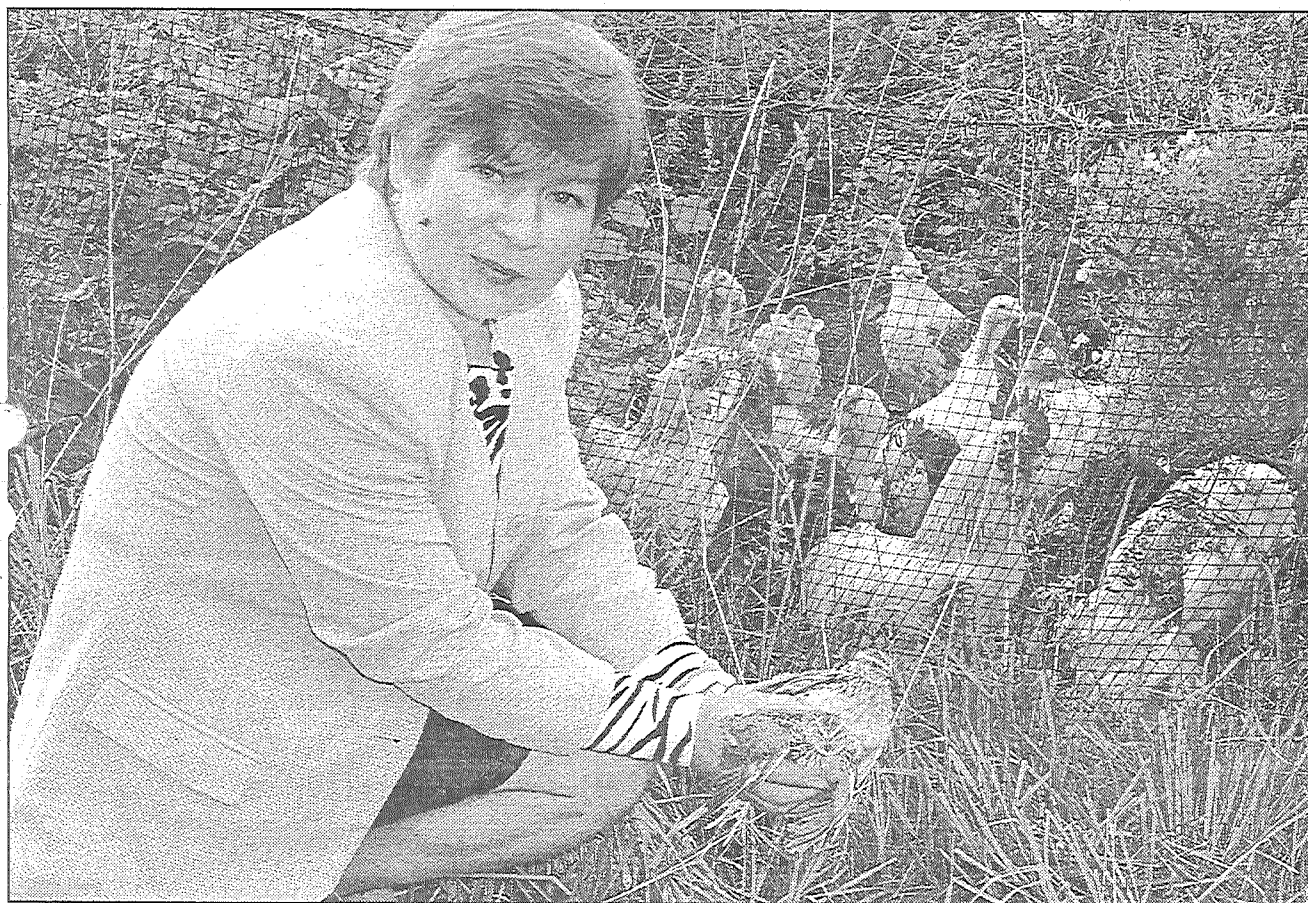

Veselīga gaļa un olas — Latgales cilvēku galdā

● Olgas rokās paipalas ir rāmas un mierīgas, laikam jūt, ka saimniece nenogurusi gādā par viņu labsajūtu.

Foto: M. Rukosjuvs

Pirmā informācija par to, ka Preiļu rajonā audzē paipalas, «Novadniekā» nonāca šī gada pavasarī, kad redakcijā ienāca vīrietis un piedāvāja iegādāties smieklīgi mazas, raibas un skaistas oliņas. Krāsoto Lieldienu olu atmiņās kavēdamies, piedāvājumā noklausījāmies, bet paipalu olas tā arī nenopirkām.

Tomēr labāk vēlāk nekā nekad. Uzzinājuši, ka ar paipalu audzēšanu nodarbojas Olga un Jevgēnijs Mihailovi Rušonas pagastā, devāmies ceļā. Lai gan abi patiesībā ir pilsētnieki, lielāko daļu laika viņi pavada lauku mājās. Pastāvīgi tur saimnieko Jevgēnija vecāki Marija un Anatolijs. Tipiska zemnieku sēta — ar sargsuņu rejām, dažādām lauksaimniecības mašīnām, plēves siltumnīcām, kas duras acīs ar savu neparasto piramidālo formu. Vienīgi māju putnu te ir neierasti daudz. Aiz režģu žoga visā krāšņumā zaigojošu apkakli saulē spīdina gailis, pusaugi ūtari kaut ko buldurē satraukumā par svešajiem atnācējiem.

Olga mūs vedina tālāk aiz mājas, tur arī esot paipalu

mītne. Viņa atver pārvietojamā vagoniņa durvis, ejam iekšā. Mūs nesagaida ne visu fermām pierastā skaļā klādzināšana, ne pilēm raksturīgā trokšņošana. Atmosfēra ir pavisam savādāka — tā kā klusa čiepstēšana, tā kā viegli nādziņu skrapšķi uz režģu grīdas. Arī sprostī daudz mazāki un zemāki, jo to iemītnieki paši augumā ievērojami sīkaki.

Paipalas aizņemtas ar saviem ikdienas darbiem — spēkbarības ēšanu, ūdens dzeršanu, olu dēšanu un, piedodiet par atklātību, pārstrādātās barības «izmešanu». Tiesa, lielais dēšanas laiks sākoties uz vakarpusi, bet kādas centīgākas paipalu visticīņas savu dējumu jau sarindājušas uz režģu grīdas. Kā Latvijas zemniekiem pagaidām eksotiskie māju putni nokļuva pie Mihailoviem? To lūdzām izstāstīt Olgai.

— Kad man uznāk depresija un vairs nezinu, kā dzīvot, ko darīt, lai trīs bērņus pabarotu, izskolotu un dzīvē palaištu, vīram tajā laikā galva sāk strādāt kā ideju ģenerators. Domā, domā, vienu nakti neguļ, otru neguļ, bet trešās nakts vidū mani modina un sāk stāstīt, ko izdomājis. Reizēm tās ir visfantastiskākās lietas, tā, piemēram,

viņa mudināti, esam gan kāpostus tirgum audzējuši, gan ar stādiem pavasarī tirgojušies.

Pernajā pavasarī Jevgēnijs mani pārsteidza ar ideju par paipalu audzēšanu. Bija presē kaut ko lasījis, zināja, ka pie Rīgas Mārupē kāds vīrs jau nodarbojas, tāpēc teica, ķersimies pie lietas. Es neticēju. Paipalas? Un vēl Preiļos?.. Bet viņš tomēr prot pārliecināt, ka cilvēkus vajag iepazīstināt ar jaunām idejām, vajag izglītot. Manu skepsi drīz nomainīja interese.

Augustā Jevgēnijs aizbrauca uz Mārupi un par krietnu naudu nopirka vienu mēnesi vecu paipalu gaili un trīs visticīņas. Vēl pēc mēneša mūsu mazulītes jau izdēja pirmās oliņas. Kā mēs visi priecājāmies, kā sajūsminājāmies! Pirmās piecdesmit olas likām inkubatorā, jo pieradinātās paipalas, izrādās, zaudējušas perēšanas instinktu. Inkubatoru vīrs uzmeistaroja pats, jo pēc profesijas ir elektriķis.

No pieciem desmitiem olu izšķīlās 25 cāļi. Mūsu zināšanu trūkuma dēļ gandrīz puse drīz vien gāja bojā. Toties atlikušie izauga un kļuva par mūsu putnu pulka pamatu. Tagad kopā ir jau ap diviem simtiem paipalu.

Pieaugusi paipala sver ap-

tuveni 150 gramus, iedomājieties, kādi gan ir tikko izšķīlušies cāļi... Brūni, ar trim melnām joslām pāri mugurīnai no galvas līdz astītei. Rāmi viņi ir tik ilgi, kamēr apžāvē spalviņas. Tūlīt pēc tam kļūst varen žiperīgi un kustīgi, ka nedomā savāp vai saskaitīt. Gluži kā kames lidojumā.

Pirmajā mēnesī putniņiem vajadzīga ļoti gādīga aprūpe. Ik pēc stundas naktī cēlos augšā, baroju, dzirdēju, uzmanīju temperatūru telpā, sekoju, lai būtu pietiekami gaišs. Ar lielajiem putniem ir nedaudz vienkāršāk, bet vien-alga prasa nepārtrauktu aprūpi.

Vienu gan mēs ar vīru esam sapratuši — nav mums tirgotāju talanta, ne pavisam nav. Šī iemesla dēļ vēl līdz šim neesam pilnībā noorganizējuši paipalu olu un gaļas noietu. Kautķermeņus no mums pērk vienīgi kāds restorāns Daugavpilī. Pirmajā reizē ņēma ar lielām aizdomām, nu prasa vairāk. Saka, tas esot samērā ekskluzīvs ēdiens, bet vienai restorānu apmeklētāju daļai ļoti garšo. Starp citu, arī saldētavā uzglabāta paipalu gaļa saglabā savas vērtīgās īpašības, ir ļoti maiga un sulīga.

Turpinājums 3. lappusē.

Neaizmirstiet līdz 25. augustam abonēt «NOVADNIEKU» septembrim un jūs vienmēr būsiet lietas kursā par notiekošo rajonā un valstī, kā arī varēsiet piedalīties balvu izlozē.

ZIŅAS

Apmāca šuvējus un dārzniekus

Pēc darba devēju pieprasījuma Nodarbinātības Valsts dienesta (NVD) Preiļu filiāle ir nokomplektējusi interesentu grupu, kas no 20. augusta sāks apgūt šuvēja un dārzkopja specialitāti. Šūšanas firmai SIA «Rosaleks» būs nepieciešami kvalificēti šuvēji, bezdarbnieki izies praksi šajā uzņēmumā, bet pēc kursu beigšanas firma nodrošinās ar darbu vismaz pusi apmācības grupas dalībnieku. Savukārt pēc Augļkopju asociācijas priekšlikuma tiks apmācīti augļu dārzu kopēji. Pieprasījums pēc šādiem speciālistiem radies pēdējā laikā, palielinoties augļu dārzu platībām mūsu rajonā, informē NVD Preiļu filiāles vadītāja pienākumu izpildītāja Anita Anspoka. Katrā grupā zinības apgūs 12 cilvēki, kurši ilgs līdz novembrim.

Konsultāciju birojs tiek ar saviem klientiem

Preiļu lauksaimniecības konsultāciju biroja (LKB) darbinieki vakar rīkoja tikšanos ar saviem klientiem — zemniekiem, ar kuriem izveidojusies cieša sadarbība ne tikai praktiskos, ar lauksaimniecību saistītos jautājumos, bet arī grāmatvedības jomā. Preiļu lauksaimniecības konsultāciju birojs jau trīs gadus saviem klientiem piedāvā palīdzību ar zemnieku saimniecības grāmatvedības lietām saistītos jautājumos, informēja LKB konsultante Zita Briška. Grāmatvedības dokumentu aizpildīšanai zemniekiem nereti pietrūkst gan laika, gan zināšanu.

Izmaiņas vilcienu kustībā

«Latvijas dzelzceļa» veiktā sliežu kapitālā remonta dēļ dzelzceļa posmā Aizkraukle-Koknese no 20. augusta līdz 27. oktobrim darbīdīnās (izņemot piektdienu) nozīmīgi koriģēts vilcienu kustības saraksts. 20., 21., 22., 23. un 27., 28., 30. augustā:

■ atcelts vilciens Rīga — Daugavpils (no Rīgas plkst. 13.10);

■ vilciens Daugavpils — Rīga (parasti no Daugavpils plkst. 13.13) aties divas stundas vēlāk — 15.10, no Līvāniem aties 16.13 un tālāk kursēs pēc vilciena Līvāni-Rīga saraksta.

Nedēļas nogalēs — 24., 25., 26., 31. augustā un 1., 2. septembrī visi vilcieni kursēs pēc pamatsaraksta, bet no 3. septembra līdz 27. oktobrim darbīdīnās izmaiņas vilcienu kustības sarakstos turpināsies, ziņo Latvijas dzelzceļa pārvadājumu uzņēmums «Dīzelvilciens».

Lattelekom Preiļos likvidē klientu apkalpošanas centru

Lai paaugstinātu uzņēmuma darbības efektivitāti un klientiem piedāvātu atbilstošu apkalpošanas līmeni, Lattelekom sācis pārkārtot klientu apkalpošanu. Līdz gada beigām visā Latvijā Klientu apkalpošanas centri pakāpeniski tiks restrukturēti.

Kopš Klientu apkalpošanas centru (KAC) restrukturizācijas projekta sākuma ir slēgti vairāki KAC Rīgā un vairākos Latvijas rajonos, tai skaitā no 15. augusta KAC nedarbojas arī Preiļu rajonā. KAC funkcijas ir pārņēmis Klientu apkalpošanas dienests. Piezvanot šim dienestam bez maksas pa tālruni 800 8040, klienti varēs saņemt informāciju par norēķinu kārtību, kā arī pieteikt pretenzijas.

NACIONĀLĀS ZIŅAS

Rīgas mēram amata ķēde

Rīgas mēram piešķirta amata ķēde, kura būs arī viens no Rīgas pilsētas simboliem, tā otrdien nolēma galvaspilsētas domnieki. Ķēde sver 222 gramus, tā izgatavota no sudraba ar emaljas un zeltījuma tehnikā izpildītām detaļām. Tās galvenā daļa ir apaļa medaļa, kurā attēlots Rīgas ģērbonis heraldiskās krāsās. Nolikums paredz, ka ķēdi drīkst lietot tikai Rīgas domes priekšsēdētājs valsts un pilsētas svētkos un oficiālās pieņemšanās, politiska rakstura un reprezentatīvos pasākumos, kā arī nozīmīgās Rīgas domes sēdēs. Tomēr nav noteikts, pie kāda apģērba amata ķēdi drīkst lietot. Garderobes izvēle atstāta pilsētas vadītāja ziņā.

Pagarināts bīstamo šķirņu suņu sterilizācijas termiņš

Otrdien valdība mainīja termiņu, līdz kuram bīstamās suņu šķirnes pakļaujamas kastrācijai un sterilizācijai, nosakot suņu kastrācijas periodu nevis līdz nākamā gada 1. janvārim, bet gan līdz nākamā gada 1. augustam. 31. jūlijā valdība veica grozījumus Suņu un kaķu turēšanas noteikumos. Suņu īpašniekiem aizliegts turēt, vairot un ievest valstī pitbulterjerus, Argentīnas doga, Brazīlijas fila, tosa un Amerikas Stafordšīras terjeru šķirņu suņus, kā arī jaukņus. Minēto šķirņu suņi, kuri iegādāti līdz šo noteikumu spēkā stāšanās brīdim, gada laikā pakļaujami sterilizācijai vai kastrācijai.

Nezināms vīruss

Jūrmalas sanatorijā «Belorusija» 46 cilvēku saslimšanu izraisījis vīruss, kas līdz šim Latvijā nav konstatēts kā saslimšanas izraisītājs, informē Nacionālās Vides veselības centrs. Lai noteiktu šo vīrusu, Latvijā nav nedz diagnostikas aparatūras, nedz naudas, lai analīzes noteikšanai sūtītu uz Zviedriju.

Brīdina par degvielas cenu celšanos

Valdība šonedēļ pieņēma Valsts naftas produktu rezervju izveides koncepcijas projektu, kura izpildes izmaksas varētu būt 44 miljoni latu. Par izpildes beigu termiņu pieņemts 2009. gads, tāpēc šo darbu izmaksu aprēķins ir tikai aptuvenš. Koncepcija paredz, ka aptuveni 22 miljoni latu rezervju izveidošanai būs jāizdod degvielas tirgotājiem, kuru pārstāvji tūlīt brīdināja, ka šis izmaksas sadārdzinās degvielu par 3-4 santīmiem litrā.

Vidauskis laimēto auto atdāvina

Loterijā laimēto vieglo automašīnu «Ford Escort» Daugavpils vicemērs, Daugavpils pilsētas partijas priekšsēdētājs, domes deputāts Aleksejs Vidauskis nolēmis uzdāvināt Daugavpils izglītības pārvaldes Bērnu un jauniešu sporta skolas futbola nodaļai. Laimīgā biļete tika izlozēta UEFA kausa izcīņās 1. kārtas pirmās spēles starp «Dinaburga» un «Osiek» Horvātijas futbola klubiem. Vieglo automašīnu loterijai sponsorēja firma «Dinaz».

Vakar apritēja gads kopš sprādziena universālveikalā «Centrs»

Vakar apritēja gads kopš diviem sprādzieniem universālveikalā «Centrs», taču kriminālietā reālu izmeklēšanas rezultātu nav. Gada laikā noprotināti 84 cietušie un 350 aculiecinieki, aptaujāti 642 mobilā telefona lietotāji, kas atradusies veikala tuvumā sprādziena laikā, pārbaudītas arī 333 Psihiatrijas centrā uzskaitē esošās personas, izgatavoti fotoboti, kurus iedzīvotāji tomēr neatpazīna. Izmeklējot šo lietu, Drošības policija tiesisku atbalstu saņēmusi no Zviedrijas, Norvēģijas, Francijas un ASV. Ziņas sagatavoja T.Elste

NOVADNIEKS

Iznāk kopš 1950. gada 29. marta.

Redaktore Tamāra Elste

Pasūtījuma indekss 3033.

Laikraksts iznāk astonas reizes mēnesī (trešdien, sestdien).

Reģistrācijas apliecība nr. 000701018.

Izdevējs – SIA «Novadnieks. Redakcija».

Redakcijas adrese: Aglonas ielā 1, Preiļi, LV-5301.

Elektroniskais pasts: novadnieks@axel.lv

Tālr. 1-53-07056, mob. tel. 9410288 (redaktorei),

1-53-07057 (reklāmas un sludinājumu pieņemšana),

1-53-07058, 1-53-07059 (žurnālistiem). Fakss 1-53-07057.

Par sludinājumu saturu atbild to iesniedzējs.

Laikrakstā publicētie materiāli ne vienmēr atspoguļo redakcijas viedokli.

Pārpublicējot atsauce uz «Novadnieku» obligāta.

Laikraksts iespiests SIA «Latgales druka» Rēzeknē.

GARĪGUMS

Dievmātes godināšanas svētkos

● Krustaceļš Aglonas bazilikas sakrālajā laukumā 14. augusta naktī. Foto: M. Rukosujs

Vissvētākās Jaunavas Marijas debesis uzņemšanas svētki Aglonā šogad 14. un 15. augustā kopā pulcēja 350 tūkstošus svētceļnieku. Svētceļnieki ir visi, uzsvēra kardināls Jānis Pujats, — gan tie, kuri kājām mēro ceļu-cauri visai Latvijai, gan arī tie, kas Aglonā ierodas ar automašīnām, autobusiem, vilcieniem, ar pajūgiem, lai pagodinātu Dievmāmiņu viņas lielajos svētkos.

Bet kopā ar šiem, saskaitītajiem svētceļniekiem, arī visi pārējie katoļi savu draudžu baznīcās, pie televizoru ekrāniem, pie radioaparātiem, vai arī — domās šajās augusta dienās izjūt garīgo pacēlumu un tuvību ar Dievmāti. Tāpat kā bērns māmiņai pie auss izraud savas bēdas, tā arī Māras Zemes pavalstnieki šajās dienās vēlas, lai viņus apskauj piedošanas un sapratnes plīvurs. Lai mātīšs piešķāriens remdina sāpes, lai nožēlas vārdi pārrauj spīta un naida aizsprostu sirdis, lai apskaidrojās prāts un rodas padoms turpmākām dzīves gaitām, nodomiem un darbiem. Ticot un cerot, ka pat tādā gadījumā, ja Dievmātei jāuzklausā miljons vai divi miljoni lūgšanu, viņa sadzirdēs arī mūsējo, jo esam nodevuši sevi un savu zemi Viņas — Māras Zemes Karalienes pārvaldījumā.

Desmitiem tūkstošu cilvēku ar aizturētu elpu 15. augustā klausījās atvēlējumam, ar ko pie Vissvētākās Jaunavas Marijas vērsās Katoļu baznīcas kardināls Jānis Pujats, no jauna nododot Latviju Viņas gādībā. Aglonas svētki augusta

vidū Latgalē ir gada skaistākais notikums. Tie ir piepildīti ar emocijām, ar šķīstīšanās un nožēlas asarām, ar cerību prieku. Tajos vienmēr ir ļoti daudz jauniešu. Tie ir svētki, kuros nav pirmo un pēdējo rindu, vadoties no stāvokļa sabiedrībā vai naudas maka biežuma. Tie fascinē ar grandiozajām un greznajām kopējām ainām, kad garām plūst krāšņā euharistiskā procesija, kad sakrālo laukumu iejož dzīva uguns upe Krusta ceļa gājienā, kad Pavesta altāra priekšā jauni un veci, slimi un veseli, lieli un mazi vienotā kustībā paceļ roku Krusta zīmei, vai godinot noliec galvu Vissvētākā sakramenta priekšā, ar stundām garo gājieni, lai ieskaļtos Dievmātes acīs pie Viņas svētbildes. Tie aizrauj ar kluso un vienkāršo, dziļi individuālo katru svētceļnieka sarunu ar Dievmāti un Viņas Dēlu, ar mazo uguni, ko ikviens cenšas nolikt Golgāta kalnā, ar starojošām bērna acīm, kad bīskaps, sniedzot iestiprināšanas sakramentu, pieskaras viņa pierē, ar klusi pasmeltu veldzējošu avotiņa malku.

Un viss, ko cilvēks iemācījies radīt ar Dieva žēlastību — izaudzēt puķes, izsūt greznus tērpus, komponēt jauku mūziku, uziedināt debesis salūta krāsainos ziedus, — šajos svētkos kalpo Radītāja un Viņa Mātes godināšanai.

Pateicas vietējiem iedzīvotājiem

Tālāk Aglonas ciemiņi īpašu pateicību izsaka vietējiem iedzīvotājiem par viesmīlību. Rīdziniece Aina Var-

slavāne prombraucot iegriezās «Novadnieka» redakcijā, lai ar dziļu aizkustinājumu sūtītu sveicienus kādai Aglonas iedzīvotājai, kas Ainas kundzi bija uzņēmusi savās mājās. Es strādāju pēc kārtas vairākās nakts maiņās, lai rastu iespēju atbraukt uz Aglonas svētkiem, teica Ainas kundze. 14. augustā bazilikā piedalījās nakts adorācijā, bet no parguruma man acis vēras tīet. Kāda sieviete to bija ievērojusi. Jums vairs nav spēka, viņa teica, nāciet man līdzī atpūsties. Viņa aizveda mani uz savām mājām, kur es varēju izgulēties, kā arī atpūsties otrajā dienā. Viņa paēdināja mani. Es apbrīnoju šo uzticēšanos un to, ka svešu cilvēku var uzņemt ar tik lielu viesmīlību, teica Aina Varslavāne.

Prombraucot agloniete rīdziniecei iedevusi līdzī visādus lauku labumus — krējumu, ābolus, plūmes un citus.

Aglonas bērniņš — Rēzija Marija

Ineses Balahonovas meitņa pasaulē nāca 15. augustā. Inese dzīvo Daugavpilī, bet katoļiem nozīmīgajos Dievmātes svētkos devās pie māsas uz Aglonu. Viņas abas izstaigāja Krusta ceļu, un tajā gūtās emocionālās izjūtas bija tik spēcīgas, ka uz rīta pusi nedaudz priekšlaicīgi pieteicās bērniņš. Inesei palīdzību vispirms sniedza Aglonas mediķi, bet pēc tam jaundzimušo meitenīti kopā ar māmiņu nogādāja Preiļu slimnīcā. Mazulīte nosaukta par Rēziju

● Mazajai Daugavpils meiteņai Rēzijai Marijai 15. augusts turpmāk būs divkārt lieli svētki.

Mariju. Pirmo vārdu bija izdomājusi meitenes vecmāmiņa, bet Marijas vārdu par godu piedzimšanai tik skaistā dienā ieteica visa dzimta, un arī pati māmiņa to vēlējās.

Pirms fotografēšanās Inese rūpīgi pārģērbta mazulīti skaistās drēbītēs un atzinās, ka pagaidām ar bērniņu rīkojās nedroši. Kopš pirmā dēla Žaņa piedzimšanas aizritējuši jau 12 gadi. Žanis ļoti priecājas par mazo māsiņu, un kopā ar vectētiņu un vecmāti, ar radu tantēm apmeklēja jaundzimušo.

Vecmammai Valentīnai un vectēvam Jāzepam tagad ir trīs mazbērni. Viņi dzīvo Izvaltā un būs galvenie Ineses palīgi mazulītes audzināšanā. Inese strādā par skolotāju. Ir priecīga par nejausību, kas viņu noveda Preiļu dzemdību nodaļā. Te ļoti patikusi laipnā apkalpošana. Inese teica palīdzies gan Aglonas, gan Preiļu medicīnas darbiniekiem.

L.Rancāne

SAIMNIEKOŠANA, REDAKCIJAS SLEJA

Veselīga gaļa un olas — Latgales cilvēku galdā

Sākums 1. lappusē.

Olām tāpat ir savi pircēji, lai gan kopumā mūsu iedzīvotāji ir ļoti konservatīvi. Olas nav ne redzējuši, ne garšojuši, bet jau pa gabalu krata galvu, ka neēdīsot. Tiesa, savas profesijas iespaidā paipalu olas labprāt iegādājas Preiļu dakteri, kas pratuši tās novērtēt.

Runājot par paipalu olu ārstnieciskajām īpašībām, varu to apliecināt no savas un savu radniecīgo pieredzes. Vīrs, dzerot paipalu olas, divu dienu laikā atgūva spēkus pēc ļoti smagas saindēšanās. Kāda radniecīgo, kas bija «nopelnījusi» astmatisko bronhītu, lietojot 20 oliņas nedēļā, mēneša laikā tika vaļā no slimības. Man pašai brokastīs garšo sviestmaize ar divām paipalu olām. Rodas sāta sajūta un enerģija ilgākam laikam. Nav nekāds noslēpums, ka īpaši der apēst pa olai vīriešiem, zinātniski pierādīts — tas paaugstinot potenci.

Diemžēl pagaidām nav izdevies paipalu cienītāju loku paplašināt bērnu dārzā un skolās. Atteikuma iemeslus nezinu, taču domāju, ka tā varētu būt salīdzinoši augstā cena. Oliņa taču tik mazīna, bet maksā kā vistas! Nevienam neņem vērā to, ka paipalas olā ir daudz vairāk vērtīgu vielu nekā jebkura cita putna olā. Ja kāds baidās saslimt, tad varat būt droši — paipalas neslimo ar vīrusu slimībām kā, teiksim, vistas, tās neslimo arī ar salmonellozi, olas nesatur holēsterīnu. Mūsu paipaliņas ir pārbaudījuši veterinārijas speciālisti un izsnieguši atbilstošu sertifikātu. Esam uzrakstījuši iesniegumu zaļā sertifikāta piešķiršanai.

□□□

Varu piekrist Olgas teiktajam, ka esam ļoti konservatīva un grūti iekustināma tauta. Arī toreiz pavasarī, kad Jevgēnijs bija ienācis redakcijā ar savu piedāvājumu, atteicāmies, īsti nepadomādami, sak, oliņas tik smukas un mazītiņas, ka žēl ēst. Nu ir nogaršotas. Kas gan var būt labāks par šo, iesauktos televīzijas slavenākais pavārs Mārtiņš Rītiņš.

Cienījamie lasītāji! Ja jums pēc iepazīšanās ar šo publikāciju ir radusies vēlšanās nobaudīt veselīgās, diētiskās un garšīgās paipalu olas, zvaniet Olgai. Viņas tālrunis ir 21973. Lai labi garšo!

L.Kirillova

● Savvaļā paipalas dēj olas tikai vienreiz gadā, lai izperētu jauno paaudzi. Japāņi, kas selekcijas rezultātā izveidojuši mājas paipalu šķirnes, «piespieduši» šos mazos putniņus dēt visu gadu.

Coturnix coturnix — speciālistu skatījumā

Paipala (coturnix coturnix latiniski) ir fazānu dzimtas putns, līdzīga lauku irbei, tikai mazāka. Audzēšanai mājās paipalas pieradinātas nesen, ievestas no Austrumāzijas — galvenokārt no Japānas, kur tās audzē jau kopš 16. gadsimta.

Pieaugusi paipala sver tikai 120 līdz 150 gramus, galvenokārt tās audzē vērtīgo diētisko olu un gaļas dēļ. No paipalām iegūtos produktus izmanto arī augstvērtīgu parfimērijas izstrādājumu ražošanā. Šie putni ir ļoti izturīgi, neslimo ar vīrusu slimībām un tieši tādēļ no paipalu embrijiem izgatavo dažādas vakcīnas.

Kļūdamas par mājputniem, paipalas zaudējušas perēšanas instinktu, un, lai iegūtu cāļiņus, olas jāinkubē. Cāļiņi izšķiļas 18. dienā pēc olu ielikšanas inkubatorā. Tikko izšķīlies cāļēns sver 6-8 gramus. Mazie paipalēni ir ļoti kustīgi, ātri skrīen un cenšas noslēpties. Jau triju nedēļu vecumā pēc apspalvojuma var noteikt paipalas dzimumu. Dzimumgatavību tās sasniedz 35-45 dienu vecumā, kad tēviņi sāk klaiņāt, bet mātiņas izdod skaņu, kas atgādina klusu svilpošanu.

Olas svārs, čaumalas krāsa un pigmentācija atšķiras atkarībā no šķirnes. Var būt

baltas, dažādu nokrāsu raibas, ar brūniem plankumiņiem klātas olas.

Salīdzinājumā ar pārējiem mājputniem, paipalām ir pati vērtīgākā un garšīgākā gaļa. Gaļas paipalas ir par 15 procentiem smagākas nekā deļējās, lielāks ir arī ēdamo daļu iznākums. Paipalu gaļā ir mazāk tauku nekā citu mājputnu gaļā.

Mazajiem paipalēniem sānkumā dod cieti novārītas olas,

Paipalām piemīt izcila modrība. Pagalmā, kur mit šie putni, nav iespējams ielavīties tā, lai paipalas nepamanītu. Uz jebkuru nepazīstamu troksni tās reaģē ar asu ķērcienu, kas ir brīdinājums saimniekam par nelūgtiem viesiem.

biezpienu, kviešu putraimus. Ļoti labi, ja šo barību var papildināt ar sīkiem kukaiņiņiem, piemēram, miltu tārpiņiem. Vēlāk tās sāk knābāt salātu, nātru un citas lapiņas, pēc tam — sēklas un graudus. Ļoti labprāt ēd sojas, lucernas miltus un kukurūzu. Divdesmit pieaugušas paipalas dienā patērē 500-600 gramus barības, tas ir, apmēram 18 kilogramus mēnesī. Šajā laikā tās izdēj 450-460 olas.

Viesīcienītākās paipalas ir Japānā, kur to olas ir obligātas skolēnu ēdienkartē. Paipalas plaši audzē Francijā, Itālijā, Vācijā un citās Eiropas zemēs, kur to olas izmanto ne vien pārtikā, bet arī kā

Paipalas ar spēķi

8 paipalas, saišķis pētersīļu zaļumu, 2 āboli, 2 sīpoli, 2 ēdamkarotes augu eļļas, 1 tējkarote malta timiāna un majorāna, puse citrona sulas, sāls, pipari, 16 plānas speķa šķēles.

Notīrītas, izkūstas paipalas noskalo un nosusina, ierīvē ar sāli un pipariem no iekšpuses. Pētersīļus smalki sakapā. Ābolus nomizo un atbrīvo no sēklotnes, sagriež tos plānās šķēlītēs. Sīpolus nomizo un sagriež plānos gredzenos. Eļļu uzkaršē, pievieno sagrieztos ābolus un sīpolus. Kad sīpoli kļuvuši caurspīdīgi, pievieno timiānu, majorānu, citrona sulu un beigās pētersīļu zaļumus. Visu atdzesē.

Paipalas pilda ar šo maisījumu, nostiprina un uz to krūtiņām liek 2 speķa šķēles. Ietin folijā un cep sakarsētā cepeškrāsnī. Gatavošanas ilgums 30-35 minūtes. Pildījumam var pievienot vārītus kartupeļus.

kvalitatīvu izejvielu augstvērtīgu parfimērijas krēmu un šampūnu izgatavošanā.

Pēc savām morfoloģiskajām īpašībām paipalu olas tikai nedaudz atšķiras no citu mājputnu olām. Tajās ir vairāk olbaltuma — 60 procenti (vistu olās — 55,8 procenti), tām ir plānāka čaumala. Toties pēc svarīgāko barības vielu daudzuma (ja putnu pareizi kopj un baro) paipalu olas ir vērtīgākas nekā vistu olas. Piemēram, piecās paipalu olās, kas pēc svara līdzvērtīgas vienai vistas olai, ir 5 reizes vairāk fosfora un kālija, 4,5 reizes vairāk dzelzs, 6 reizes vairāk B1 un B2 vitamīna, ievērojami vairāk A vitamīna, nikotīnskābes, kobalta, vara un cilvēka organismam nepieciešamo aminoskābju. Arī pēc garšas īpašībām tās pārspēj citu mājputnu olas.

Paipalu olas iesaka kā ārstniecības palīg līdzekli aknu, nieru, sirds un kuņģa slimību ārstēšanai, turklāt tās pozitīvi ietekmē cilvēka nervu sistēmu, palīdz ārstēt mazasinību, hipertoniiju, bronhiālo astmu un cukurslimību. Tomēr pagaidām paipalu olu ietekme uz cilvēka organismu vēl nav pilnībā izpētīta. Lietojot tās kā palīg līdzekli kādās slimības ārstēšanā, noteikti nepieciešams ārstējošā ārsta padoms un kontrole.

«Mājputnu Avīze»

NOVADNIEKS

Jūsu jautājumus un ierosinājumus uzklaušisim pa tālr. 1-53-07056.

Pārdomas zem divkāršo svētku zīmes

Diezin vai kādreiz vēl piedzīvosim tik piesātinātu nedēļu kā šī — dienas paskrējušas zem divkāršu svētku zīmes. Nedēļas sākumā cilvēku straumes saplūda Aglonā uz Vissvētākās Jaunavas Marijas Debesīs uzņemšanas svētku svinībām, kas šogad bija vēltītas astoņsimt gadiem kopš Latvija tikusi novēlēta Dievmātes gādībai. Bet vakar, šodien un rīt dimd visa Rīga, svinot savu jubileju.

Cik tajā visā patiesa prieka un ticības, cik skaļu ārišķību un varbūt arī siku nelietību, grūti izsvērt, taču šie svētki mums bija vajadzīgi. 14. augusta vakarā, ejot no darba mājās, satiku kādu paziņu. Viņa steidzās uz autobusu, lai aizbrauktu uz krustaceļu bazilikā. Zini, viņa teica, kaut kas man pēkšņi dvēselē apgriezies. Vēlk uz Aglonu gluži kā uz dzimteni. Paziņa aizgāja, bet es domāju par viņu ar zināmu skaudību — lūk, cilvēks, kurš meklē iespēju dvēseles pašattīrīšanai, meklē ceļu izlīgt ar Dievu.

Latvijas televīzijas tiešraidē no Aglonas bazilikas sakrālā laukuma priesteris Rihards Rasnācis, komentējot krustaceļu vairākkārt uzsvēra, ka 15. augusts ir pārvērties par trīs dienas ilgu katoļticīgo festivālu. Neesmu pārliecināta, vai vārds «festivāls» bija vietā, taču zināma daļa taisnības ir. Svētceļojums uz Aglonu daudziem, īpaši jaunajai paaudzei, liekas jautra laika pavadīšana, «foršs tusiņš» nevis vieta un laiks pārdomām — par to, cik tuvu mēs katrs esam kristīgai ticībai, par to, kāda ir mūsu attieksme pret šodien Latvijā notiekošo. Nevar iegrimt pašapcerē un pārdomās aiz baznīcas žoga, kur pērk un pārdod, kur skan mūzika un vilina augusta nakts tumsa.

Krustu, ko Dieva Dēls nesa savā pēdējā gaitā Golgātas kalnā, viņam bija sagatavojuši cilvēki. Arī šodien mēs ar savu neticību, ar meliem, krāpšanām un nodevībām taisām krustu — bezgala smagu, plecos nenoturamu. Un diezvai atradīsies kāds, kas upurēdamies pacels to un nesis. Nav tiesa, ka Eiropa vai Amerika mums palīdzēs tikt uz zaļā zara. Viņiem savu problēmu gana, tāpēc neatliks nekas cits, kā pašiem nest savu kļūdu nastu un gādāt, lai tā kļūtu vieglāka.

Izrādās, ka arī pirms astoņiem simtiem gadu Latvijā valdījušas iekšējās nesaskaņas. Tad jau nav ko brīnīties, ka šodien iet gluži tāpat. Muižnieki privilēģijas un mantu nodeva tikai sev līdzīgajiem. Vai tad tagad būtu savādāk? Partijas un frakcijas kašķējas savā starpā, ka spalvas put. Bet vajag tikai kādam no malas iemest mazu akmentiņu viņu ūdeņos, lai visi draudzīgi mestos svešiniekam virsū. (Nez, vai Eināram Repšem, šim gaisījam un stabilajam tēlam tautas acīs, izdosies ieiet politikā?) Kārlis Streips kādā no televīzijas pārraidēm nesen teica, ka mūsu politiķi esot gatavi «likties gultā» jebkurās kombinācijās, lai tikai neizlaistu no rokām varu.

Jā, tāls ceļš mums vēl ejams. Tā vien šķiet, ka ar grēku nožēlošanu ik pa brīdim, ar svētceļojumu uz Aglonu vai tūrisma braucienu uz Vatikānu būs krietni par maz.

Aglonā pamazām pārveidojas, ik gadu top gatavāka atbraucēju uzņemšanai, tomēr to nevar pat salīdzināt ar lepno Rīgu, kas, atspērusies uz pārējo novadu pleciem, pakāpusies pār mums galvas tiesu augstāk un tā arī izturas — kā bagātā mātes meita pret nabago bārenīti.

Divi svētki, vieni domāti tautas dvēselei, otri — miesai. Divreiz debesīs šauts un salūts — Māras zemes un Rīgas godam.

L.Kirillova

Pārbaudīs mednieku kolektīvus

Saskaņā ar Valsts meža dienesta likumu Preiļu virsmežniecības teritorijā ir uzsāktas mednieku kolektīvu pārbaudes. Šobrīd no visiem 33 mednieku kolektīviem jau pārbaudīti 9, informē virsmežniecība.

Iepriekš nebrīdinot, medību vietās, kā arī medījumu apstrādes vietās, medību mājās un uz ceļiem mednieku pārbraucienā laikā virsmežniecības un mežniecību amatpersonas veiks medību formējumu pārbaudes. To laikā tiks pārbaudīta medību vadītāja apliecība un viņa rīcībā esošās medību atļaujas, medību atskaites, visu mednieku medību pamatdokumentus, šaujamočū numuru atbilstību ieroča lietošanas

atļaujā uzrādītajam, kā arī to, vai medību atļaujas tiek aizpildītas medijamā dzīvnieka ievainošanas vai nomedīšanas vietā.

Virsmēžniecība iesaka nopietnu vērību pievērst medību drošības ieviešanai. Tiks pārbaudīts, vai dzinēji mastā neatrodas ar pielādētiem ieročiem un vai nešauj uz medījumu, izņemot gadījumus, kad to atļauj medību noteikumi. No 1. oktobra, kad sāksies dzinējmedības, pastiprināta uzmanība tiks pievērsta tam, vai dzinēji izmanto vestes un medību apģērbus, kas izceļas uz meža fona. Konstatējot noteikumu pārkāpumu, vainīgajai personai tiek sastādīts protokols.

Koku ciršanas kārtība
lietošanā piešķirtajā
meža zemē

Stājies spēkā likums «Par koku ciršanas kārtību fiziskajām personām pastāvīgajā lietošanā piešķirtajās meža zemēs».

Šis likums ir aktuāls tām personām, kam mežs piešķirts lietošanā, bet nav atjaunots (vai piešķirtas) īpašuma tiesības. Lietotājam tagad ir tiesības cirst robežstīgas, sausos un vēja gāztos kokus, kā arī veikt sanitārās cirtes viņa lietošanā esošajās meža teritorijās, ja vērojama kaitēkļu vai slimību parādīšanās, kas apdraud blakus esošās mežaudzes. Protams, pirms šo darbību veikšanas ir jāsaņem ciršanas apliecinājums, visiem mežu lietotājiem atgādina virsmežzinis Māris Bondars.

Šis likums ir īpaši aktuāls pierobežas teritorijās, kur koncentrēts samērā liels nepilsoņu skaits, kam pēc pastāvošās likumdošanas pagaidām nav tiesību kļūt par meža īpašniekiem. Šis likums pastāvīgajiem lietotājiem atļauj veikt minētās darbības, kas pirms likuma pieņemšanas nebija atļautas, tādējādi zināmā mērā ir legalizētas meža lietotāju tiesības.

Jauni meža
aizsardzības
noteikumi

No 1. jūnija stājušies spēkā noteikumi par meža aizsardzības pasākumiem un ārkārtas situācijas izsludināšanu mežā.

Tie nosaka sanitārās prasības meža izstrādē, kā arī kārtību, kādā izsludināmas ārkārtas situācijas mežu ugunsgrēku gadījumos, kaitēkļu un slimību izplatīšanās gadījumos. Līdz šim meža likumdošanā šī kārtība nebija noteikta, taču praktiski tā darbojās jau sen. Galvenās prasības, kas jāievēro mežu īpašniekiem un tiesiskajiem valdītājiem:

■ cirmsas ir jāsatūra vienlaicīgi ar izstrādē, bet ziemā izstrādātās cirmsas — ne vēlāk kā līdz kārtējā gada 1. maijam;

■ stumbra kaitēkļu invadēti, slimību inficēti un vēja vai sniega postījumu rezultātā bojāti koki, kuri var veicināt kaitēkļu masveida savairošanos un mežaudzes iznīcināšanu, kopšanas un sanitārās cirtes jāizcērt;

■ saturot cirmsas, ciršanas atliekas var ieklāt pievešanas un treilēšanas ceļos, sadedzināt, atstāt izklaidus visā platībā vai arī savākt un izvest tālākai pārstrādei;

■ no 1. septembra līdz 1. maijam cirstie skujkoku un oša kokmateriāli no meža jāizved vai jāaizsargā pret stumbra kaitēkļiem ne vēlāk kā līdz kārtējā gada 1. jūnijam;

■ tie skujkoku un oša kokmateriāli, kas sagatavoti no 1. maija līdz 1. septembrim, no meža jāizved vai jāaizsargā pret stumbra kaitēkļiem mēneša laikā pēc to sagatavošanas;

■ no 1. jūnija līdz 1. septembrim skujkoku vai oša kokmateriālus krautuvēs vai kokzāģētavās aizliegts atstāt tuvāk par 500 metriem no mežaudzēm;

■ ja skuju koka un oša kokmateriāli no meža netiek izvesti laikus, tie obligāti miglojami pret kaitēkļiem, pretējā gadījumā kaitēkļi un slimības var nopietni apdraudēt blakus esošās mežaudzes.

Karstajā vasarā — neviena ugunsgrēka

Preiļu virsmežniecības darbiniekiem šis ir neparasti veiksmīgs gads, jo visas karstās vasaras laikā nav nācies dzēst nevienu meža ugunsgrēku.

Mežiniekus šogad piemeklējušas tikai divas nelielas ugunsnelaimes privātajos mežos, abas pavasarī, pirms vēl tika izsludināts ugunsbīstamais periods. To, ka vasara pagājusi bez

ugunsnelaimēm mežos, veicināja periodiskās lietavas, kas neļāva iestāties ilgstošam sausuma periodam, atzīst virsmežniecības darbinieki.

Virsmēžniecības teritorijā atrodas četri ugunsnovērošanas torņi, trīs no tiem (Līvānos, Steķos un Starēs) ir no metāla, bet Aglonā vēl darbojas koka torņi, kuru ar laiku aizstās metāla veidojums, kas gan ir dārgāks, taču arī kalpo ilgāk —

vidēji 50 gadus. Sezonas laikā katrā tornī uz maiņām strādā divi darbinieki, kas veic novērošanu. Darbinieki ir nodrošināti ar telefona sakariem, taču bieži ir novērojami to traucējumi. Kā informēja virsmežniecības speciālists Vladimirs Prisjagins, iespējams, ka nākošgad novērošanas torņi varētu tikt aprikoti ar rācijām, kas ievērojami uzlabotu sakaru kvalitāti, taču pagaidām tam nav finan-

sējuma. Savukārt virsmežzinis Māris Bondars pastāstīja, ka «visdegošākās» esot Līvānu un Jersikas mežniecības, jo tajās lielās platībās ir skujkoku meži un purvi. Pēdējos gados lielu meža ugunsgrēku nav bijis, taču simtiem hektāru platībā ir deguši purvi. Viņš arī piebilda, ka Preiļu virsmežniecība ir vispurvainākā — purvi aizņem līdz pat 35% teritorijas.

Šodien sākas piļu medību sezona

Ar Valsts meža dienesta rīkojumu noteikti putnu rudens medību termiņi un medību kārtība, informē ugunsapsardzības un medību uzraudzības inženieris Vladimirs Prisjagins.

■ Piļu, lauču, ūdensvistiņu un mērkaziņu medības atļautas no 18. augusta pulksten 16.00 līdz šī gada 30. septembrim tikai sestdienās, svētdienās un trešdienās, bet no šī gada 1. oktobra līdz 30. novembrim — katru dienu.

■ Sējas un baltpieres zosu medības atļautas no 15. septembra līdz 30. septembrim tikai, trešdienās, sestdienās un svētdienās, bet no šī gada 1.

oktobra līdz 30. novembrim — katru dienu.

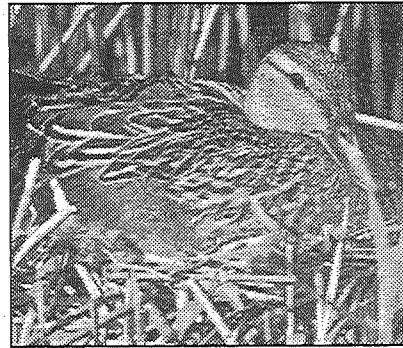
■ Lauka baložu medības atļautas no 1. augusta līdz 15. oktobrim sestdienās, svētdienās un trešdienās.

■ Mājas baložu medības atļautas no 1. augusta līdz 30. septembrim sestdienās, svētdienās un trešdienās, bet no 1. oktobra līdz 2002. gada 15. martam — katru dienu.

■ Slokas atļauts medīt no 1. oktobra līdz 15. novembrim.

■ Mežzirbes — no 1. septembra līdz 30. septembrim sestdienās, svētdienās un trešdienās, bet no 1. oktobra līdz 2002. gada 31. janvārim — katru dienu.

Atļaujas rudens putnu medī-

bām var saņemt katrā mežniecībā, tās ir derīgas konkrētā mednieku formējuma līgumplatībās, kā arī īpašumā vai lietošanā esošajās platībās. Mednieks drīkst piedalīties kā viesis arī citu mednieku formējumu līgumplatībās notiekošajās medībās, tikai šajā gadījumā vi-

ņam ir jāsaņem attiecīgās mednieku formējuma rakstiska piekrišana.

Gadījumā, ja piļu medības notiek zivju dīķos, tās ir saskaņojamas ar katras zivsaimniecības vadību vai platības īpašnieku. Savukārt, medijot lielajās ūdenstilpnēs, kurām nav noteikts īpašs apsaimniekošanas veids,

medības atļautas vispārējā kārtībā, ievērojot šo ūdenstilpņu lietošanas noteiktās papildprasības, par kurām informāciju sniegs rajona Valsts meža dienesta darbinieki. Jāatceras, ka viens mednieks vienā medību reizē drīkst nemedīt ne vairāk kā piecas pīles.

Divi malu medību gadījumi

Kā informēja medību un ugunsdrošības uzraudzības inženieris Vladimirs Prisjagins, sevišķi nopietnu malu medību gadījumu pēdējo mēnešu laikā

nav bijis. Konstatēti divi pārkāpumi. 27. jūlijā Turku pagastā liktas cilpas stīnām, patlaban notiek izmeklēšana. Savukārt 1. augustā Saunas pagasta

Smelteros konstatēts medību noteikumu pārkāpums, kur persona, kas nav mednieks, atradās medību platībās ar lietošanai sagatavotu ieroci. Vainīgajai

personai uzlikts administratīvais sods, nelegālais ierocis (bise) konfiscēts.

Jaunums — plantāciju meži

No 1. jūnija līdz 1. oktobrim mežsargi pārbauda meža atjaunošanas un atjaunoto mežaudžu kopšanas kvalitāti jebkura apsaimniekotāja mežā. Līdz 1. oktobrim jāpārbauda visas platības, kurām kārtējā gadā beidzas noteiktais atjaunošanas termiņš, tas ir, trīs gadīgus un vecākus izcirtumus. Šo darbību regulē Meža atjaunošanas noteikumi.

Pārbaudes rezultāti meža īpašniekiem ir ļoti svarīgi. Nākošajā gadā galvenā cirtē būs aizliegta gadījumā, ja meža īpašnieks vai tiesiskais valdītājs normatīvajos aktos noteiktajos termiņos un kvalitātē nav atjaunojis mežu vismaz 80% apmērā no kopējās atjaunojamās platības savā valdījumā esošajos mežos attiecīgās mežniecības teritorijā, kā to nosaka Meža likums.

Datu bāze par tiem izcirtumiem, kas mežsargiem jāpaseko, mežniecībās ir. Sarežģītāk ir ar tām platībām, kur meža īpašnieks darbību veic lauksaimniecības zemēs.

Ja īpašnieks ir veicis meža ieaudzēšanu, viņam ir jāsniedz arī pārskats (dati) Valsts meža dienesta virsmežniecības attiecīgajā mežniecībā, kuras teritorijā atrodas ieaudzētā mežaudze. Pārskatam pievieno zemes robežu plāna kopiju, kurā iezīmēta ieaudzētās mežaudzes platība.

Jaunums! Šogad var reģistrēt arī plantāciju mežus. Plantāciju mežu ieaudzē zemēs, kuras normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā var transformēt meža zemē. Jābūt plantāciju meža ieaudzēšanas mērķim (jaungada eglīšu, papīrmalkas ieguves, sīku dimensiju lietkoksnis ieguves platācija u.c.). Plantāciju mežu reģistrēšanas galvenie kritēriji:

■ Minimālais ieaudzētās mežaudzes augstums skuju kokiem ir 0,10 metri, lapu kokiem — 0,20 metri;

■ Ieaugušo koku skaits atkarībā no valdošās koku sugas ir šāds:

— priedes — ne mazāk kā 1000 koku uz ha;

— egles, bērzi, melnalkšņi un apses — ne mazāk kā 800 koku uz ha;

— pārējās koku sugas — ne mazāk kā 500 koku uz ha.

■ Zālaugu augstums nepārsniedz ieaudzēto koku augstumu 30 cm rādiusā ap tiem.

Plantāciju meža audzēšanas laikā meža īpašnieks var mainīt plantāciju meža augšanas mērķi. Apliecinājums koku ciršanai plantāciju mežos meža īpašniekam jāsaņem šādos gadījumos:

1) cērtot kokus pirms galvenās cirtes, ja koka celma caurmērs ir 12 cm un lielāks;

Valsts meža dienests

2) cērtot kokus galvenajā cirtē.

Līdz šī gada beigām kā plantāciju mežu atļauts reģistrēt mežaudzes, kuras līdz 2001. gada 1. janvārim ieaudzētas lauksaimniecībā izmantojamās zemēs, atbilst plantāciju meža kritērijiem un reģistrēšanas laikā nav vecākas par 10 gadiem. Lūgums meža īpašniekiem būt aktīviem un sniegt ziņas vietējās mežniecībās par ieaudzētajām mežaudzēm. Kad platības būs reģistrētas kā ieaudzētas mežaudzes, būs iespējams saņemt nekustamā īpašuma nodokļa atlaides. Bet dzīvē koizēm gadās arī tā — iestādīt kociņu, pļava par mežu nepaliek!

Astrida Rudzīte,
Preiļu virsmežniecības
inženiere konsultante

VĒSTURE

● Universālveikala ēkā, ko uzcēla 1958. gadā, paplašināja un rekonstruēja 1970. gadā, tagad darbojas dažādi veikali, bārs un banka.

Brīvības ielas Preiļos stāsti

● Biedrības «Turība» valdes telpās. Biedrības darbinieki (no kreisās) Čivcs, Kozulis, Utināns. 1942. gada decembris.

Turpinājums. Sākums 11. augusta numurā.

Otrais stāsts — Kooperatīvās sabiedrības izveidošanās

Pagājušā gadsimta divdesmitajos un trīsdesmitajos gados Latvijā uz kopdarbības pamatiem izveidojās liels skaits dažādu biedrību un sabiedrību. 1937. gada 18. jūnijā pieņemtais likums par kooperatīvajām sabiedrībām paredzēja, ka kopdarbības sabiedrību veidi var būt — krājaizdevu sabiedrības, apdrošināšanas biedrības, patērētāju biedrības u.c.

1937. gadā saskaņā ar Valsts

prezidenta likumu par kooperāciju apvienoja centrālo sabiedrību «Konzums» (dibināta 1917. gadā) un Latvijas patērētāju biedrību savienību (dibināta 1924. gadā). To īpašumus nodeva jaunizveidotajai centrālajai sabiedrībai «Turība». Tā paša gada decembra beigās tika nodibināta CS «Turība» Preiļu nodaļa. Tā darbojās īrētās telpās Preiļos, Tirgus laukumā 2. Vēlāk telpas pārbūvēja, apvienojot sešas atsevišķas veikala telpas. Bez tam nodaļas vajadzībām «Turība» uzcēla arī trīsstāvu noliktavas ēku (Rēzeknes ielā 2) preču un lauksaimniecības ražojumu novietošanai.

Nodibinoties padomju varai, Latvijas PSR Tautas komisāru

● Preiļu patērētāju biedrības universālveikalā grupa tā darbinieku.

padome ar 1940. gada 22. oktobra lēmumu CS «Turība» pārveidoja par Latvijas patērētāju biedrību savienību, kas bija tās tiesību, īpašumu un funkciju pārņēmēja. Līdz ar to arī CS «Turība» Preiļu nodaļa tika pārveidota par Preiļu patērētāju biedrību.

Preiļiem kļūstot par rajona centru, patērētāju biedrība paplašināja savu darbības lauku un izveidoja rajona patērētāju biedrību, kas ar laiku kļuva par rajona patērētāju biedrību savienību. 1992.

gada 24. decembrī, veicot reorganizāciju, Preiļu RPBS tika pārveidota par Preiļu kooperatīvo sabiedrību savienību.

Universālveikala izveidošanās

1940.-1950. gados Preiļu patērētāju biedrības universālveikals atradās Tirgus laukumā 2. Palielinoties pilsētnieku un lauku iedzīvotāju pirktspējai, kā arī paplašinoties preču sortimentam, radās

nepieciešamība pēc plašākām telpām. Tāpēc 1955. gadā Preiļu pilsētas izpildkomiteja nolēma piešķirt 3000 kvadrātmetrus zemes Brīvības ielas un Pionieru laukuma stūrī Preiļu rajona patērētāju biedrības divstāvu universālveikala, restorāna un ēdnīcas celtniecībai. Iepriekš šajā vietā bija paredzēts celt izpildkomitejas ēku, savukārt universālveikalam bija ielānāta vieta, kur toreiz atradās ugunsdzēsēju depo.

Universālveikala, restorāna un ēdnīcas celtniecība sākās 1957. gada 8. augustā. Uz celtniecībai paredzētās zemes atradās divas koka dzīvojamās mājas un divi šķūņi. Projektā bija ielānāta tirdzniecības zāle universālveikalam 500 kvadrātmetru platībā, restorāns 60 apmeklētājiem, paškalpošanās ēdnīca 40 apmeklētājiem, kantora telpas 30 darbiniekiem, zāle jeb «sarkanais stūrītis» 100 cilvēkiem, kā arī modes ateljē sešām darba vietām.

Ēkas celtniecība tika pabeigta 1958. gada 21. novembrī, būvē ieguldīti 980 tūkstoši rubļu. Minētās iestādes sāka strādāt 1959. gada aprīlī. Universālveikala pirmajā stāvā atradās audumu un apavu nodaļa, otrajā stāvā — galantērijas preču, gatavo apģērbu un trikotāžas nodaļa. Tajos laikos Preiļos šis bija neredzēti plašs un skaists veikals. Taču pēc nedaudz gadiem telpas kļuva par šauru. 1966. gadā tika iesākta universālveikala rekonstrukcija un paplašināšana, kuru pabeidza 1970. gadā.

Kopš 1997. gada Brīvības ielā 2 atrodas arī Hipotēku un zemes banka.

● Pie Preiļu patērētāju biedrības universālveikala. Foto no Preiļu vēstures un lietišķās mākslas muzeja krājumiem

Turpinājums nākamsestdien. Sagatavoja L.Kirillova

SAKOPTĪBAS SKATE

Konkurss «Topi skaistāks, mans novads» Līvānos notiek jau vairākus gadus. Šogad konkursā vērtē individuālās dzīvojamās mājas pilsētā un pagastos, pašvaldības iestādes un komunālās daudzdzīvokļu mājas. Konkursa vērtēšanas komisija bija vienprātīga, ka turpmākajos gados dalībnieku loku derētu paplašināt, vērtējot sakoptāko uzņēmumu apkārtni un, piemēram, baznīcas, kuras jau izsenis var lepoties ar skaistiem dārziem.

● Lai tiktu pie oriģinālām mēbelēm pietiek ar izdomu, saka saimniece Marija Driksna, sēžot uz viena no pirts krēsliem, kas kādreiz kalpojuši kā mucīņas.

Pa Līvānu novada sakoptākajām lauku sētām

● Saimniece Anna Golubova no Turku pagasta «Stiklāriem» stāsta, ka dārzs ir viņas sirdslieta, tas tapis piecu gadu laikā.

No konkursa gūst praktisku labumu

Daļa konkursa dalībnieku pieaicās paši, taču lielākoties individuālo māju īpašniekus pamudināja apkārtējie. Vērtēšanas komisijas locekle no Rožupes pagasta Maija Jasinska pastāstīja, ka daudzi vēl nebijuši gatavi atklāt savus piemājas dārzus vērtētājiem. Tomēr konkurss saimniekiem ir arī lieliska iespēja iegūt daļdārznieces un ainavu arhitektes Sandras Ozolas bezmaksas konsultācijas.

Vērtēšanā piedalījās Maija Jasinska no Rožupes, Terēzija Rubene no Turkiem, arhitekste Inga Markule, Sandra Ozola, kā arī iepriekšējā konkursa laureāti — Lilita Gabrāne, Ilze Griezāne un Dzidra Ceple.

Šoreiz «Novadnieks» kopā ar vērtēšanas komisijas dalībniecēm devās iepazīt sakoptākās novada lauku sētas Turku pagastā, kur mīt ne vien čakli, bet arī drosmīgi saimnieki.

Pirmā pieturvietā bija «Stiklāru» mājas, kur saimnieko Anna un Vasīlijs Golubovi — jauni un enerģiski zemnieki, kuri spēj apsaimniekot ne vien 200 hektārus zemes, bet arī izveidot klāja lauka vidū patīkamu un sirdij tīkamu dārzu.

Piecu gadu laikā līdzienā vietā

Golubovu ģimenes mājas atrodas pie pagasta robežas ar Mežāri. Sarkano ķieģeļu māju labi var pamānīt no ceļa, tā piesaista skatienu ar plašu, labi koptu zālienu un ziediem — katrā gadalaikā citādiem. Saimniece stāsta, ka viss, kas redzams, izveidots piecu gadu laikā. Pa labi no mājas ir saimniecības zona, garāžas. Zālienā izveidots reljefs uzbērums — tur tapis akmeņdārzs, sētā vairākās vietās redzami arī dekoratīvie skujeņi — miniatūras formas priedes,

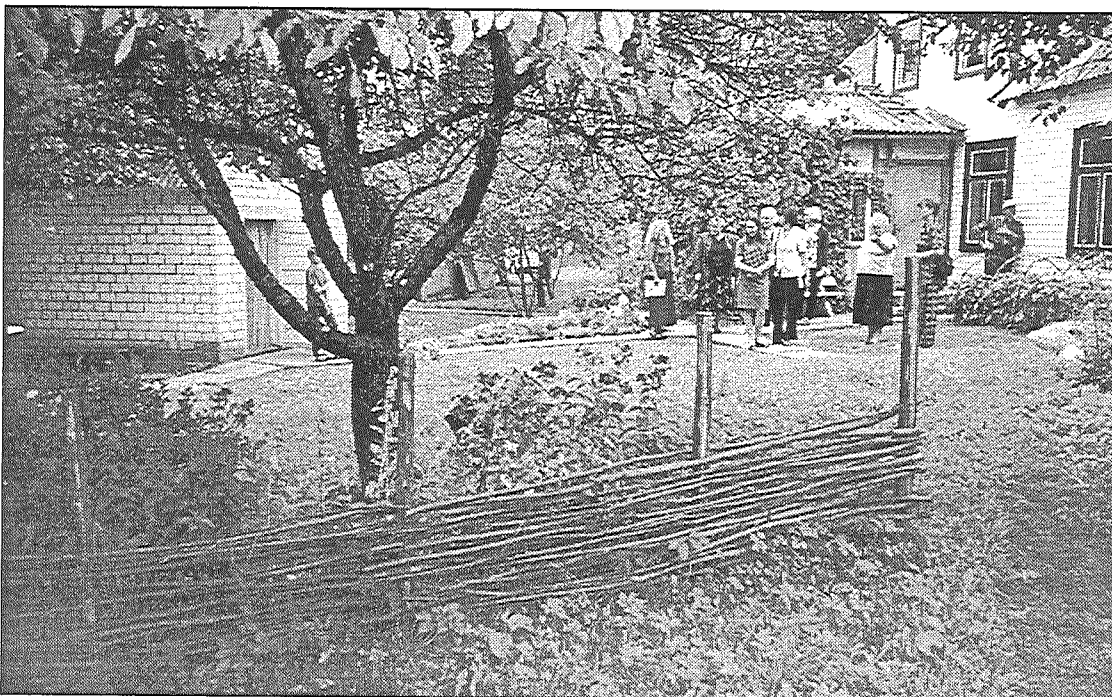
īve. Saimniecei ļoti patīk nokareņās formas košumaugi — viens šāds koks ar lejup slīgstošiem zariem redzams plašā un rūpīgi koptā zāliena vidū. Puķu dobes izvietotas vairākās vietās, to malas apliktas ar dekoratīvajiem akmeņiem, apstādījumi ir labi kopti. Sandra Ozola iesaka nelikt akmeņus apstādījumos taisnās līnijās, labāk tos izvietot neregulāri — tā, kā dabā.

Dzīvojamās mājas sētas pusē ir atpūtas zona, ko iecerēts papildināt ar dekoratīvu ūdenstilpni. Sandra Ozola stāsta, ka to ieteicams veidot aiz mājas, kur tā būs nosepta svešiem skatieniem, tāpat kā visa atpūtas zona. Gar piebraucamo ceļu varētu veidot koku aleju, arī gar lielceļa malu derētu iestādīt dzīvžogu, vai atsevišķus kokus, kas mazinātu klajuma iespaidu. Tomēr vienai dārza daļai, kā profesionāli saka, prezentācijas zonai, jābūt pārredzamai no ceļa. Tajā iederas kopts zāliens, augu kompozīcijas, ziedi. Piebraucamajam ceļam ir arī ainaviska nozīme, tam skaidri jānorāda, ka esat ieradušies tieši šajās mājās. Celiņam jāizved atnācējs līdz namdurvīm, tās vēlamā akcentēt kā centrālo elementu, ko var izdarīt ne tikai ar tradicionālajiem flīžu vai plākšņu celiņiem, bet arī ar zaļiem vinogulājiem vai citiem «kāpējiem» apaudzētu arku. Pie mājas sienas iederas mežvīns vai cits vītenis. S. Ozola iesaka iegādāties paškāpēju mežvīnu šķirnes, kuras nav jāsiens.

Saimniece Anna atzīst, ka ļoti daudz darba prasa apstādījumu un puķu dobjū kopšana, zāli ap dekoratīvajiem akmeņiem applaut nevar, tā jāizplūc ar rokām. Dārza veidošana pārsvarā ir Annas kundzes ziņā, Vasīlijs aizņemts zemniecības lietās. Laukos izveidot ainaviski skaistu māju ir grūtāk, gan tādēļ, ka lauku ainava uzliek savus noteikumus, gan arī laika

● Viss, kas redzams no ceļa, ir skaistumam, savukārt aiz mājas ir labākā vieta atpūtas zonai, konsultē dārzniece Sandra Ozola (otrā no labās).

● Klūgu žogs pie Driksnu mājām Turku pagastā vēl nav pabeigts, taču lauku ainavā tas iederas labāk par veikalā pirktiem dārgiem tinumiem. Foto: G. Kraukle

trūkuma dēļ. Lauku sētā jāreķinās ar lauksaimniecības tehnikas klātbūtni, ar to, ka līdzās ir kūts un siena šķūnis, tādēļ arī dārzkopības lietas nākas pakārtot svarīgākajam, kas šobrīd ir arī līdzekļu gūšanas avots, — lauksaimniecībai.

Klūgu žogs, pirtsbeņķi un ziedu pieminekļi

Marija un Pēteris Driksnas ilgi šaubījās, vai vērtētājus savā dārzā maz laist — tik daudz vēl darāmā, jo abi te saimnieko tikai pirmo gadu. Priekšgājēju atstāts dārzs, māja, augļukoki, ogulāji. Tagad saimnieki cenšas veidot SAVU māju. Šis sētas «sejai» piemīt patīkama aura, ko varētu dēvēt arī par mājīgumu. Abi saimnieki ienākuši Turku pagastā no Siļukalna, nu saimnieko kopā ar dēlu Genādiju. Otrs dēls un meita dzīvo Rīgā un pie vecākiem brauc ciemos. Šogad rit mājas remonts, padomā arī siltināšana, tādēļ dārzs

un vide ap māju veidojas pamazām. Driksnas var lepoties ar atsevišķiem interesantiem elementiem, kādi raksturīgi vien viņu sētai. Te ir, piemēram, dēla taisīts klūgu žogs, kurš vēl nav pabeigts. Tas lieliski iekļaujas ainavā, radot oriģinālu un tajā pašā laikā dabisku iespaidu. S. Ozola iesaka uz pabeigtā žoga stabiņiem «uzsēdināt» dažus māla podus.

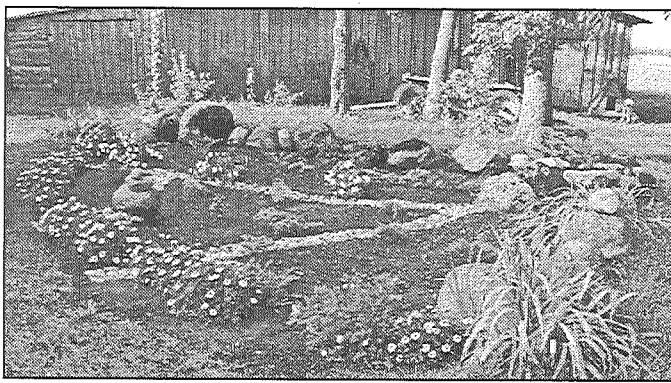
Driksnu mājās īpaši jauka ir pirtsvietā līdzās diķītim. Turpat dēla veidots šūpoles un maza rotaļu mājiņa bērniem. Savukārt pirts priekštelpā ir oriģināli krēsli, kas taisīti no koka mucām. Mucīnā nogriezta augšdaļa, izgata-vots mīksts sēdekļis, atzveltne. Koka izstrādājums nolakots un otra tāda paša eksemplāra nebūs nevienam. Saimnieki vērtīgi ielūkojas dabā, varbūt kaut kas no tur atrodamā var noderēt mājas izdaiļošanai. Piemēram, vecie, lieli celmi, kas pārvesti no meža, tagad grezno pagalmā mauriņu. Tiem

izdobts vidus un iestādīti ziedoši augi vai ielikti puķu podi.

Ar interesantiem akmeņiem apdarināts pagrabs, virs tā ierīkots akmeņdārzs, kuru vakaros izgaismo. Nekas no visa redzētā nav pirktas gatavs, bet gan tapis, pateicoties saimnieku izdomai. Sava stāsts ir Driksnu māju «piemineklim». Uzkalnītē netālu no mājas saimniece sastādījusi puķu stādus, ko ilgu gadu kopusi viņas tante, liela ziedu mīļotāja. Tagad šī milzu puķu dobe, kas iekļaujas lauku ainavā, priecē atbaucējus, jo vis-skaistākā tā ir, skatoties no attāluma. Pašlaik tur spilgtiem ziediem zied samtenes, ķeizarkroņi, flokši, bet drīz ap piemājas dobes malām spilgti violeti iemirdzēsies rudens ziedi — miķeļi.

Ar Līvānu novada Rožupes pagasta skaistākajām sētām iepazīstināsim turpmākajos laikraksta numuros.

SAKOPTĪBAS SKATE

● Šis stūritis Ručevsku mājās izveidots tikai šovasar. Tādu vietīņu pie mājas ir daudz, katrai — citas augu grupas un dekoratīvie elementi. Šeit iestādīti mūžzaļie augi. To zaļganais pelēcīgums labi sadera ar akmeņiem, kopā izpaužot īsti ziemeļnieku skarbumu un atturību.

Saunas pagasta lepnums — skaistas mājas

Atkritumu konteineri ceļmalās

Katru gadu rīkojot pagasta sakoptības skates, kas, protams, no pašvaldības vadītājiem prasa papildus rūpes, Saunas pagastā izdevies panākt, ka daudzu māju saimnieki nopietni gādā par skaistu vidi un sakārtotu apkārtni. Atšķirībā no citām pašvaldībām, kurās šādi konkursi notiek neregulāri, bet to nolikumos ir paredzēts, ka iepriekšējo gadu uzvarētāju mājas skatē nepiedalās, Saunas pagastā vienādas iespējas ir dotas visiem. Tas ir stimuls māju saimniekiem līdz nākošajam gadam vēl vairāk parūpēties par savas apkārtnes labu izskatu, teica Saunas pagasta padomes priekšsēdētāja vietniece Emilija Kokorīte, kas vienmēr piedalās vērtēšanas komisijas darbā.

Braucot pie skatē par labākajām atzīto māju saimniekiem pa Saunas pagasta ceļiem, var redzēt jaunus atkritumu konteinerus, kas izvietoti biežāk apdzīvotās vietās. Tagad iedzīvotājiem vairs nevajag raizēties par to, kā atbrīvoties no vecām mantām, tukšas plastmasas tārās un citiem sadzīves atkritumiem, ko neapzinīgākie vienkārši izmeta tuvējā mežā vai ceļmalas krūmos. Atkritumus regulāri izved kāda privātfirma, bet no pagasta centra — Preiļu pašvaldības uzņēmums «Saimnieks», ar ko noslēgti līgumi. Par šo pakalpojumu katra ģimene mēnesī maksā 20 santimus.

Rūķītis pie baseina un ratu ritenis puķu dobē

Ienākot Lucijas un Antona Ručevska māju «Saulītes» pagalmā, kārtējo reizi jādama par cilvēkiem, kuriem dabas dots mākslinieka talants, un kas ar čaklu roku

● Lucija un Antons Ručevski «Saulīšu» apkārtni līdz nepazīšanai pārveidojuši pēdējos četros gados.

palīdzību spēj veidot tādu skaistumu. Celiņš līdz mājām apstādīts ar dekoratīviem augiem un pie pašām mājām — zaļumos un ziedos slīgstoši baseiniņi. Uz mūrētām akmens terasēm, uz žogiem, uz mākslīgi noliktiem akmeņiem un blukēniem mutuļu mutuļiem vasara demonstrē savas krāsas. Puķes, dekoratīvi augi un zaļumi visapkārt. Pagalma stūri no akmeņiem izveidotais skaistumdārzs tapis tikai šovasar. Tajā iestādīti mūžzaļie augi.

Visas daudzās puķu dobes tīri izravētas, zeme uzirdināta. Var tikai iedomāties, cik daudz stundas šo māju saimniece liknā ap puķēm. Tomēr lielā darbu darītāja, stādu pircēja un mājas apza-

lumošanas projektētāja esot meita Anita, kura strādā par skolotāju Sutru pamatskolā.

Šī vasara bija labvēlīga ar to, ka puķēm bija labvēlīga ar to, ka puķēm un citiem skaistumiem mitruma pietika. Laistīt iznāca reti. Bet karstākā laikā desmitiem ūdens spaiņu ziedošo skaistuļū labsajūtai pārnēsā Antons. Kā tu atteiksi sievas un meitas lūgumam? Bet redzot, kā cieņiņi apjūsmo pagalma un apkārtnes skaistumu, saimnieks smaida vien. Aizmirstas arī par pļaušanas darbiem, jo zāle šovasar gan auga raženi. Būs jānopērk zāles pļāvējs, spriež Antons.

Kopējā ainā labi iederas milzīgie sētsvidus koki. Kā dekoratīvi elementi izmantoti krāsoti ratu ri-

teņi un citi iejūga piederumi, bet pie baseiniņa garāmgājējus vēro modra rūķīša figūriņa. Tik skaistā vietā patkami klausīties arī akordeona spēli, ko savas ģimenes sievietēm un pats sev par prieku vakaros uzspēlē Antons. Lielo darbu gadi jau aiz muguras. Abi ar Luciju ir pensionāri, un tagadējie darbiņi darāmi vairāk par prieku sev un citiem.

Lucijas un Antona Ručevsku mājas šī gada Saunas pagasta sakoptības skatē ieguva otro vietu.

Kopjam nevis skates dēļ, bet par prieku sev

Zemnieku saimniecība «Oriši» atrodas krietni attālu no pagasta centra. Šajās mājās dzīvo skates uzvarētāji — Lilita un Vitolds Luriņi. Ceļmalā pie dzīvojamās mājas uzraksts «Smelteri» ar sarkanās krāsas diagonālu svītru pāri. Vitolds joko, ka dzīvojot pašā pasaules malā, jo aiz šīs ceļazīmes viņa uztvērē beidzoties arī pagasta lauki un vispār — viss. Abiem ar Lilitu darba vietas Preiļos, mājās atgriežas vakaros. Kas tadā gadījumā rūpējas par skaisto dārzu un apstādījumiem? Lilita stāsta, ka daudz darba te ieliekot viņas māte Līga Korule. Bet puķu ravēšanas darbiņi kā reiz pa spēkam divpadsmitgadīgajai Baibai un četrus gadus jaunākajai mātai Daigai. Un tā sanākot, ka viss padarīts kopējiem spēkiem.

Lilita savā dārzā kombinē gan ziemcietes, gan vasaras puķes, tāpēc ziedēšanas neprāts te valda no sniegpulkstenītēm līdz mīkelišiem. Sakoptības skatēs Luriņi piedalās jau daudzus gadus, pa-

šo laiku iegūtas gan augstākas, gan zemākas vietas. Tomēr mēs necenšamies vietas dēļ, saka Lilita, bet tāpēc, lai vakarā pēc darba pašiem būtu patīkami atbraukt mājās.

Viņas teikto apstiprina arī vīrs. Sakoptībai ir jābūt kā ikdienas nepieciešamībai, bet nevis priekšskates, saka Vitolds. Es skeptiski attiecos pret skatēm kā tādām un izrādīšanos, tomēr tās ir derīgas no tāda viedokļa, ka daudziem liek sakopt savu apkārtni. Pastāvu uz to, ka skates komisijai ir jānosauc ne tikai labākie, bet arī tie, kas par savu māju kārtību nerūpējas nemaz. Tie, kas kopj, tie kops arī bez skatēm. Bet tos, kam ir vienāla, kā izskatās viņa pagalmi, ar skates palīdzību vajadzētu pabilstīt. Vismaz applaut nezāles, lai tās nepāriet uz kaimiņu dārziem, uzskata «Orišu» saimniece.

Dāliju izstāde uzvarētāju ballē

Tagad Saunas pagastā jau pagājuši sakoptības skates noslēguma balle. Uzvarētāju vārdi bija noslēpums līdz pēdējam brīdim, un gan Luriņi, gan Ručevski par iegūtajām vietām uzzināja tikai balles laikā. Trešo vietu ieguva Silvijas un Roberta Pastaru saimniecība.

Visi skates dalībnieki no pagasta padomes saņēma albumiņus ar fotogrāfijām, kurās redzamas viņu mājas un skaistie stādījumi. Tāpat visi saņēma dāvanu kartes, kuras uzvarētājiem, protams, bija par lielāku summu. Ballē spēlēja ansamblis «Trīs vīri laivā», ko apmaksāja pagasta padome.

Un vēl daudz sajūsmas vārdu saņēma dāliju audzētāja Veronika Bogotā, kuras ziedi bija aplūkojami izstādē. Desmitiem atvasaras puķu visādās krāsās rotāja Saunas pagasta padomes otro stāvu un savās vāzītēs spirti turējās vēl vairākas dienas pēc balles.

L.Rancāne

● Lilitas, Daigas, Baibas un Vitolda Luriņu mājas apkārtnē tiek uzturēta tādā kārtībā, lai uz to vienmēr būtu tīkami atbraukt. Foto: M. Rukosujevs

REKLĀMA REKLĀMA

VIENREIZĒJS
APDROŠINĀŠANAS
ATLAIDES KUPONS

SAUSZEMES
TRANSPORTLĪDZEKĻU
ĪPAŠNIEKU CIVILTISISKĀS
ATBILDĪBAS OBLIGĀTAI
APDROŠINĀŠANAI

Uzrādiet kuponu AK ALIANSE
birojos un saņemiet
apdrošināšanas
polisi
ar atlaidi

-40%

ALIANSE

APDROŠINĀŠANAS KOMPĀNIJA

Derīgs līdz 31.12.2001.

APSVEIKUMI, PADOMI

Audz laimīgs, mazais!

Preilietes Jeļenas Jakovļevas dēls Deniss piedzima 14. augustā. Jeļenai un zēna tētīm Genādijam tas ir pirmais bērniņš. Pirmais mazbērns arī Jeļenas vecākiem Nadeždai un Vladimīram. Bet vecmāmiņai Anfizai un vectēvam Georgijam tagad auklējami un lutināmi divi mazi puisīši — mazdēliņi. Jaunā māmiņa pastāstīja, ka bērniņu kristīs Preiļu vec ticībnieku baznīcā, jo abi ar bērna tēti ir vec ticībnieki.

Denisam māmiņa vēlēja augt veselam, stipram, neslimot, lai nebūtu jāstaigā pa poliklinikām, labi gulēt un dūšīgi ēst, kā mazais to dara tagad.

Jeļena teica pateicības vārdus ārstei Svetlanai Morozovai un pārējiem dzemdību nodaļas darbiniekiem.

Preiliešu Marijas un Māra Mieziņu pirmais bērniņš piedzima 13. augustā. Puisēnam dots vārds — Daniels. Māris strādā Aglonas bazilikā, tāpēc ar daudzajiem svētku pienākumiem aizņēmts sieviņu un jaundzimušo varēja apsveikt tikai nākamajā dienā. Patikams pārsteigums Marijai bija arī viņas vectēva Kazimira ierašanās. Marijas vecāki miruši, bet vectēvam jūnijā nosvinēti apaļi 90 gadi. Sirmis vīrs pasaulē nākam sagaidījis jau desmito mazmazbērnu. Viņš joprojām ne tikai dara visus darbus, bet arī paucina savas dzimtas jaunākās atvases.

Māra vecākiem Lidijai un Gunāram tagad auklējami pieci mazbērni. Marija stāstīja, ka puisēnam krustmāte jau nolūkota. Tā būšot viņas māsiņa. Bet par krusttēvu vēl neesot izlemts.

Mazajam Danielam viņa māmiņa vēlēja augt stipram un dzīvīgsasniet visu, ko vēlas. Marija pateicās ārstei Svetlanai Morozovai, vecmātei Mārītei un pārējiem dzemdību nodaļas darbiniekiem.

Daudz laimes, mazo gaviļņiek!

KRISTA ANDREJEVA ir bērnu dārza «Rūķīši» audzēkne. Viņa savu dzimšanas dienu svinēja 16. augustā, kad Kristai apritēja trīs gadiņi. Meitenīte ir ļoti kustīga un dzīvespriecīga, visu laiku atrodas darbībā, un mierā nesež gandrīz nekad. Viņas labākais draugs ir Artūrs, un vispār — Kristas sabiedrotie parasti ir zēni. Meitene pēc dabas ir droša, dārziņā pierada bez asarām. Audzinātāja stāsta, ka viņa ir smaidīga un parasti ļoti jautra, arī ēdienu ziņā Krista nav izvēlīga, viņa ēd visu, ko dārziņā sarūpējušas pavāres.

Arī PAULA KIRILLOVA apmeklē bērnu dārzu «Rūķīši» Līvānos, viņas šūpla svētki būs 20. augustā, tad Paula sagaidīs savu sesto dzimšanas dienu. Viņa ir nopietna un prātīga meitene, draudzīga ar grupiņas biedrēm Karīnu un Ilzi. Jautāta par mīļākajām nodarbībām, Pauliņa pastāsta, ka viņai patīk visas nodarbības, taču īpaši mīļa ir vingrošana. Par ēdieniem Paula stāsta, ka vislabāk viņai garšojošot pankūkas, taču ļoti labprāt viņa ēd ar kartupeļu ēdienus. Par ko kļūt, Paula vēl nav izlēmusi, jo vispirms viņa ies skolā.

20. augusts — Bernhards, Boriss.
21. augusts — Janīna, Linda.
22. augusts — Rudīte, Everts.
23. augusts — Vitālijs, Ralfs, Valgudis.
24. augusts — Bērtulis, Boļeslavs.
25. augusts — Ludvigs, Ludis, Ivonna, Patricija.
26. augusts — Natālija, Tālija, Bronislavs, Bronislava.

Pirmo reizi uz skolu

Maz ir tādu bērnu, kuri patiešām negribētu iet uz skolu. Ja arī tādi atrodas, tad galvenokārt tie, kas saklausījušies nelabus stāstus no vecākiem brāļiem vai māšām, vai arī kaimiņu bērniem. Tā saka ģimenes ārste Lidija Kuzmina. Sliktāk ir tad, ja bērns ar lielu sajūsmu un tikpat lielu austeru pušķi 1. septembrī gan sēstas skolas solā, bet itin drīz viņa attieksme mainās, un pret skolā iešanu mazais izpauž klaji negatīvas emocijas.

Vecākiem pret bērna ievādišanu gadiem garajā mācību procesā ir jāizturas nopietni un savām atvasēm šajā laikā jāvelta liela uzmanība. Bērna fizisko un garīgo veselību ļoti nopietni ietekmē izmaiņas, kas saistītas ar skolas gaitu uzsākšanu. Stress, informācijas pārbagātība, jauni apstākļi, neierasta vide var pasliktināt bērna veselību. Vecākiem jāpācenšas atcerēties par elementārām lietām, kas varētu apgrūtināt skolas gadu uzsākšanas normālu procesu.

Pediatre Lidija Kuzmina pirmklasnieku vecākiem atgādina, lūk, ko.

■ Jāpanāk, lai bērns pirms iešanas uz skolu paēstu brokastis. Pretējā gadījumā, sākoties stundām, bērniem ir klāt nespēks, nogurums, nespēja koncentrēties. Arī ģīboņi. Ja brokastu biežputra, salāti vai sviestmaize ar olu bērnam nerada ne mazāko apetīti, jāpācenšas likt galdā kaut ko tādu, kas viņam garšo. Tie varētu būt augļi. Pāris banānu, vai jogurts novērsīs konfliktu par brokastu neēšanu un garantēs nesamaitātu kuņģi, kā arī bērna možu darbošanos mācību stundās.

Kuņģi nevar mocīt arī ar garu pārtraukumu starp ēdienreizēm. Bērniem skolā ir jāpaēd pusdienas.

■ Nopietna vērība jāpievērš bērna iespējai skolā padzerties. Bērni šo jautājumu risina paši. Viņi padzēras aukstu ūdeni no krāna. Pirmkārt, tas ir nevārīts, bet otrkārt, auksts dzēriens ir kaitīgs kuņģim. Parasti bērniem ļoti stipri gribas dzert pēc fizikultūras stundām, kad viņi ir sakarsuši un sašvīduši. Klepus, iesnas un kakla sāpes daudzos gadījumos nerastos, ja bērniem nebūtu jādzer stindzinoši auksts ūdens. Ārste ieteic vecākiem nekautrēties un skolas vadībai pieprasīt nodrošināt ar vārītu dzeramo ūdeni. Skolas vadība nevar atrunāties, ka bufetē vai kafejnīcā nopērkamas sulas vai limonāde. Šie dzērieni ir ar konser-

vantu un citu bērniem nevēlamu vielu klātbūtni, bez tam dārgs priekš vecāku maciņiem. Ar vienu sulas glāzi līdzēts nebūs. Bērniem, bet tāpat arī pieaugušajiem, ir jādzer daudz ūdens un tam jābūt pieejamam bez maksas. Bieži vien ir tā, ka no skolas pārnācis bērns dzer un dzer ūdeni, lai novērstu slāpes, kas viņu visu dienu mocījušas.

■ Skolas gaitas uzsākušiem bērniem var radīt problēmas tualetes apmeklēšana. Vieni kautrējas prasīt atļauju, citi baidās. Skolotājiem noteikti jāparāda, kur labierīcības atrodas. Jāiedrošina bērni, lai viņi nebaidītos arī stundas laikā doties uz tualeti. Vecākiem taktiski un neuzbāzīgi par šīm lietām ar bērniem jāpārrunā. Jāatgādina, ka nekādā gadījumā nevajag ciesties, jo no tā var rasties dažādas slimības. Var iekāst urīnceļi, sākties nieru slimības. Bez tam var gadīties tā, ka mazais skolnieciņš tik ilgi ciešas, kamēr kļūst slapjas bikses, un tam seko morāliiski pārdzīvojumi, jo klases biedri izsmej. Tāpat bērns jāiemāca pēc tualetes apmeklēšanas un pirms ēšanas mazgāt rokas. Tas gan jāiemāca nevis ar vārdiem, bet ar paraugu. Bērni to darīs, ja kopš mazotnes būs redzējuši, ka vecāki mazgā rokas vienmēr.

■ 1. klases beigās un 2. klasē vērojams, ka bērniem sāk bojāties stāja. Kļūst šķībāki mugurkauli, viens plecs augstāks par otru, straujāk augošiem bērniem sākas sāpes jostasvietas rajonā. Parādās galvas sāpes, izmaiņas sirdī. To rada mugurkaula deformācija, bet bērnu muguriņas savukārt kropļo nepiemērotie skolas soli.

Lidija Kuzmina no ilgajiem novērojumiem pediatres praksē zina, ka bērni paši sūdzas par augumam nepiemērotiem soliem. Bērnu mugurkaula deformēšanos visvairāk sekmē kabinetu sistēmas. Katra mācību stunda viņiem ir jāpavada citā kabinetā un citā izmēra solis. Arī skolas somas nevajag nēsāt tikai uz viena pleca. Labi skolotāji vienmēr saviem audzēkņiem atgādina par sēdēšanu ar taisnu muguru.

Šajā laikā bērniem mainās arī zobi. Kaulu stiprināšanai jālieto minerālvielas, kaļķis, kalcijs.

■ Skolēnu vecākiem ir jābūt prasīgiem pret savu bērnu mācību apstākļiem. Atņākot uz vecāku sapulci klasē, kurā vīrs galvas dūc mirgo elektriskās lampas, ir jāpadomā, kādu iespaidu uz bērna redzi un dzirdi tās atstāj un jāpanāk, lai apgaismojums tiktu uzla-

bots. Protams, skolai patīkamāki ir vecāki, kuri neko tai nepieprasa, bet atceraties, ka bērniem ir dota tikai viena veselība un tā jā saglabā arī skolas gados. Vecākiem ir biežāk bērniem jāuzprasa, kas viņiem skolā liekas traucējošs, kas patīk un kas nepatīk.

Tiem bērniem, kas visu laiku tiek sēdināti pēdējos solos, ar laiku var rasties dzirdes problēmas, jo viņiem vairāk jāpiepūlas, lai saklausītu skolotāju. Tāpēc laiku pa laikam bērna sēdēšanas vieta klasē no pēdējām rindām jāpārmaina uz pirmajām.

Tas pats attiecas uz apgaismojumu no logiem.

■ Pēc nodarbībām skolā bērniem ir jāļauj atpūsties, izskriet pa lauku. Tikai pēc tam jāsež pie mājas darbiem. Tie nav jāveic uzreiz, bet pārmaiņus ar atpūtas brīžiem. Savlaicīgi jāliekas gulēt. Pulksten 21.00, vēlākais — 22.00 bērniem ir jābūt gultā, bet nevis pie televizora. Pirmajos skolas gados bērnam naktīs jāguļ vismaz desmit stundas. Ja kāds vēlas, jāļauj pagulēties pēc skolas.

■ Ja bērns ir ļoti spējīgs, veselīgs un ja viņam patīk pulciņi, tad viņš var tajos darboties. Bet, ja bērni atpauk mācībās, kļūst nervozi, tad vismaz pirmajās klasēs no pulciņiem jāatsakās. Daļa no vecākiem bērnu pieteic nezin cik pulciņos, un mazais pārguris stēdzas no deju uz sporta, no sporta uz mākslas, pēc tam uz rokdarbu pulciņiem. Viņi nogurst un zaudē interesi. Vecāki, kas patiešām interesējas par saviem bērniem, zina, cik viņi spēj.

■ Pirmajā klasē bērns rītos jāpavada uz skolu un pēc tās jāsa-gaida. Tas vajadzīgs no vairākām drošības aspektiem. Lai mazais skolnieciņš labi iepazītu ceļu uz skolu un tā apkārtni, lai būtu pasargāts no satiksmes negadījumiem, no savvaļā kļūstošiem suniem. Civilizētās valstīs tā nemēdz būt, ka bērni vieni iet uz skolu vai atgriežas no tās. Viņus pavada kāds no vecākiem, vecvecāki, vai cits pieaugušais. Bērniem vienmēr ir jābūt drošiem un aizsargātiem. Tādējādi viņi izaug pašapzinīgāki, bez mazvērtības kompleksiem. Palaist mazu bērnu vienu uz skolu nenozīmē viņu radināt pie pastāvības, bet gan rāda par bezatbildību šajā ģimenē. Vecmāmiņām nebūtu jāsež pie seriāliem, bet jāaiziet uz skolu sagaidīt bērnu. Tas garantē gan bērna drošību, gan arī pozitīvu attiecību nostiprināšanu.

L.Rancāne

Lauku darbu kalendārs

18. augusts. Jānogām apgriezti atlaustos un milttrās bojātos zarus. Pārstāda līlijas.

19. augusts. Augusta beigās pie debesīm parādās Vilka zvaigznes (Lauvas zvaigznājs), tad zemnieki cītīgi sargāja savas aitas no vilkiem.

19., 20. augusts. Apgriez ogulāju slimos zarus.

20., 21. augusts. Aprušina spraudēnus — labi ieaugs. Sēj zālājus.

21., 22. augusts. Sēj garšaugus. Labi iesakņosies jānogu spraudēni un noliekteni.

21., 22., 23. augusts. Labākais rudzu sējas laiks trīs dienas pirms

un trīs dienas pēc Bērtuļiem.

22. augusts. Sēj salātus. Tomātus no lauka noņem iedzeltenus vai zaļus. Upenu spraudēni un noliekteni iesakņojas. Sēj zālājus.

19. augusts Mēness fāzes maiņa — Jauns Mēness 5:56.

23. augusts Saule ieiet Jaunavas zīmē — 4:28.

INFORMĀCIJA

Mīlestība pret Rīgu 800 svecēs

Vakar ceļā uz Rīgu no Livāniem devās keramiķa Leontīna Čiruļa gatavotais svečturis, kurā jubilejas svinības iedegsies 800 svecēs. Svečturi paredzēts novietot pie Prezidenta pils. Šis unikālais brīnums, ar kuru autors cer iekļūt arī Ginesa rekordu grāmatā, ver apmēram pusotras tonnas, ir vairākus metrus platumā un nepil-

nu divu metru augstumā. Protams, tas veidots no māla. Keramiķis Leontīns Čirulis «Novadniekam» pastāstīja, ka tik liela apjoma darbā iesaistījušies arī citu profesiju pārstāvji, un kopā tas esot livāniešu dāvinājums Rīgai jubilejas svinības. Bet visas 800 svecēs būšot sarkanā — mīlestības krāsā pret sirmo Eiropas pilsētu.

Atceras augusta notikumus pirms 10 gadiem

Šogad aprit desmit gadi kopš 1991. gada augusta puča. Atceroties šīs dienas, bijušais Valsts prezidents Guntis Ulmanis teicis: «Tas bija stingras un ne- lokāmas pārliecības laiks. Latvijas neatkarības ideja ne tikai dziesmās un mītiņos vienoja tautu — tā uzcēla barikādes». Savukārt Pols Goubls (Radio Brīvā Eiropa) presē raksta, ka apvērsums Maskavā izsauca veselu reakciju ķēdi. Kāpēc augusta pučs tomēr izgāzās? P.Goubls saka, ka to sarīkoja un tam pretojās divas relatīvi mazas cilvēku grupas — katrā no tām bija pārliecināta, ka valstij draud krīze. Lielākā daļa cilvēku padomju valstī 1991.

gada augustā ieņēma nogaidošu pozīciju ar domu vēlāk pieslēgties tiem, kas nēms virsroku. Amatpersonas, par kurām pučisti domāja, ka var palauties, daudzos gadījumos jau bija izlēmušas, ka varētu gūt lielāku labumu no reformām nekā no atgriešanās pagātnē.

Latvijā augusta dienas katram saistās ar personiskām izjūtām un pārdzīvoto, taču 21. augustā aprit desmit gadi kopš Augstākā Padome pieņēma konstitucionālo likumu «Par Latvijas Republikas valstisko statusu» un noslēdz pārejas posmu uz pilnīgu valstiskās neatkarības atjaunošanu. Latvijā 21. augusta desmitgadi atzīmēs ar Saeimas

svinīgo sēdi un svētku koncertu Doma baznīcā. Bijušajiem Augstākās Padomes deputātiem, kas balsoja par neatkarību un konstitucionālo likumu, Saeimas priekšsēdis Jānis Straume rīkos svinīgu pieņemšanu Jūrmalā. Viesu vidū būs arī diplomāti, Baltijas valstu amatpersonas un politiķi, kas ieņēma augustus amatus 1991. gadā.

Latvijas Tautas frontes muzeja padome kopā ar Rīgas domi un premjera biroju rīko konferenci «Sarežģītais gājums no sociālistiskās diktatūras uz demokrātiju». Šajās dienās Rīgā atklās arī 1991. gada barikāžu muzeju.

G.Kraukle

Ministrs aicina uz skolu doties 1. septembrī

Izglītības un zinātnes ministrs Kārlis Greiškālns aicina mācību gada sākumam vēltos svinīgos pasākumus rīkot 1. septembrī, kas šogad ir sestdiena. Kā zināms, maijā ministrs bija parakstījis rīkojumu, ka skolās mācības jāuzsāk 3. septembrī, un bērnu vecāki un paši skolēni savos vasaras nogales plānos rēķinājās ar šo datumu. Daudzi vecāki savus bērnus šajās dienās tikai pārvedīs mājās no ciemošanās pie radiem. Arī no citiem aspektiem sestdienas skolas apmeklēšanai nav izdevīga. Piemēram, daudzos lauku apvidos autobusi sestdienās kursē citā laikā, nekā tas vajadzīgs nokļūšanai skolās.

Kārlis Greiškālns mācību gada uzsākšanu 1. septembrī neizteic ar pavēli, bet tikai ar aicinājumu. Pašvaldībām pašām ir jāpieņem lēmums par to, kad uzsākt

mācības. Var prognozēt, ka tās pašvaldības, kurās vara ir Tautas partijas rokās (Kārlis Greiškālns pārstāv minēto partiju), pieņems ministram tikamu lēmumu. Mācību gada sākums šogad paredzams visnotaļ interesants. Vienās skolās tas notiks sestdien, otrās — pirmdien. Par kādu svinīgu noskaņojumu var runāt ģimenēs, ja, teiksim, lauku bērns uz skolu dosies 3. septembrī, bet viņa vecākais brālis, kurš mācās pilsētā — 1. septembrī?

Katrā gadījumā lēmuma pieņemšana ir pašas skolas un pašvaldības kompetencē, teica rajona izglītības pārvaldes priekšsēdētājs Andrejs Zagorskis. Viņš informēja, ka Preiļu novada domē lēmums par mācību gada uzsākšanas dienu tiks pieņemts tuvākajā laikā.

L.Rancāne

VID LATGALES REĢIONĀLĀ IESTĀDE INFORMĒ

Pēdējā laikā Latvijas Republikas Saeima un Ministru kabinets ir pieņēmuši vairākus grozījumus nodokļu likumdošanas aktos. Tāpēc nelielā informāciju rakstu sērijā akcentējam šo normatīvo aktu prasības, kas varētu būt aktuālas nodokļu maksātājiem un iedzīvotājiem.

06.03.2001. g. Ministru kabinets apstiprināja noteikumus nr. 103 «Noteikumi par minimālo darba algu». Saskaņā ar šiem noteikumiem, sākot no 2001. gada 1. jūlija, noteikta minimālā mēneša darba alga — 60 latu mēnesī un stundas tarifa likme — 0,355 latu.

Darbiniekiem vecumā no 16 līdz 18 gadiem, kuri strādā saīsināto darba laiku (35 stundas nedēļā) minimālā darba alga ir noteikta 0,405 latu mēnesī.

02.05.2000. g. Ministru kabinets apstiprināja noteikumus nr. 166 «Noteikumi par iedzīvotāju ienākuma nodokļa pārskatiem un paziņojumiem».

Sakarā ar daudzkārtējiem nodokļu maksātāju jautājumiem pievēršam kā uzņēmumu vadītājiem un grāmatvežiem, tā arī darba ņēmēju un visu to iedzīvotāju uzmanību, kuri gūst ienākumus no saimnieciskās darbības, tam, ka gan likums «Par iedzīvotāju ienākuma nodokli», gan arī minētie Ministru kabineta noteikumi nosaka darba devēja vai ienākuma izmaksātāja pienākumu — iesniegt VID paziņojumus (MK not. nr. 166 pielikumi no nr. 1 līdz nr. 5) par fiziskām personām izmaksātajām ienākumu summām un ieturēto iedzīvotāju ienākuma nodokli.

Tāpat šie normatīvie akti nosaka, ka minētie paziņojumi par izmaksātajām ienākumu summām un ieturēto iedzīvotāju ienākuma nodokli ir izsniedzami arī pašiem ienākuma saņēmējiem — fiziskām personām.

Tāpat — kādos gadījumos fiziskām personām ienākuma izmaksas vietā noteikti ir jāsaņem attiecīgais paziņojums?

● Ja jūs strādājat pastāvīgu darbu — līdz nākamajam 1. februārim darba devējs jums izsniedz «Paziņojumu par algas nodokli».

● Ja jūs pārtraucat darba attiecības — pēdējā darba dienā darba devējs kopā ar galīgo aprēķinu izsniedz jums «Paziņojumu par algas nodokli».

● Jūs saņemat ienākumus no preču (piemēram — kokmateriālu) un pakalpojumu (piemēram — nekustamā īpašuma) realizācijas, bet jūs saimnieciskā darbība nav reģistrēta — ienākuma izmaksas vietā un dienā ienākuma izmaksātājs izsniedz «Pazi-

ņojumu par algas nodokli».

Iepriekš minētie dokumenti kalpos jums kā apliecinājums par nomaksāto iedzīvotāju ienākuma nodokli gadījumā, ja jūs sastādsit Gada ienākumu deklarāciju.

● Ja jūs saimnieciskā darbība ir reģistrēta — pēc jūsu lūguma ienākuma izmaksātājs var izsniegt «Paziņojumu par personai izmaksātajām, ar iedzīvotāju ienākuma nodokli apliekamajām summām, kas nav saistītas ar darba attiecībām, neieturot izmaksas vietā nodokli».

Šā gada 26. jūnijā Saeima ir pieņēmusi grozījumus likumā «Par akcīzes nodokli».

Šie likuma grozījumi nosaka, ka sākot no šā gada 1. augusta —

1. Ar akcīzes nodokli netiek aplikti dārgmetāli un to izstrādājumi, dārgakmeņi un to izstrādājumi.

Vērsam uzņēmēju uzmanību, ka no 2001. gada 2. augusta stājas spēkā Ministru kabineta 31.07.2001. noteikumi nr. 335 «Noteikumi par provē darbu pakalpojumu valsts nodokli».

2. Ārpus akcīzes nodevu noliktavas ir atļauta tādu transporta līdzekļu pārbūve, kuri netika aplikti ar akcīzes nodokli, par ar akcīzes nodokli apliekamiem transporta līdzekļiem. Akcīzes nodoklis par šādā veidā pārbūvētiem transporta līdzekļiem valsts budžetā nomaksājams pirms to reģistrēšanas CSDD.

Informācija par valsts sociālo apdrošināšanu

No 20.07.2001. g. ir spēkā grozījumi likumā «Par valsts sociālo apdrošināšanu».

Jaunajā likuma redakcijā papildus: ● Par pašnodarbinātām personām nosaukti prakses farmaceiti, prakses veterinārārsti, prakses optometri, zvērināti tiesu izpildītāji. Tas nozīmē, ka šīs personas, veicot savu saimniecisko darbību, reģistrējas VID kā nodokļu maksātāji un valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas veic patstāvīgi. Ja vienlaicīgi pašnodarbinātā persona ir arī darba ņēmēja pie darba devēja, valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas jāveic no abiem ienākuma veidiem. Par darba ņēmēju VSAOI veic darba devējs, bet pašnodarbinātā persona VSAOI veic tiklīdz gūst ienākumu, kas pārsniedz 40 latus mēnesī.

● Noteikts, ka darba ņēmēji ir sociāli apdrošināti un par tiem ir jāveic sociālās iemaksas ar dienu, kad iegūts darba ņēmēja statuss. Savukārt pašnodarbinātās personas ir sociāli apdro-

šinātas, ja faktiski ir veiktas valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas.

● Noteikts, ka fiziskās personas, kas veic nekustamā īpašuma apsaimniekošanu un ir reģistrējušas kā nodokļu maksātāji, ir pakļautas tikai pensiju un invaliditātes apdrošināšanai. Tas nozīmē, ka šīs personas sociālās iemaksas veic pēc mazākas likmes. Tātad, jūlijā jāpiemēro likme 32,1% apmērā, savukārt, sākot no augusta jāpiemēro likme 30,82% apmērā.

● Ir paplašināts to personu loks, kuras nav sociāli apdrošinātas. No 20.07.2001. g. tie ir arī piemājas saimniecību īpašnieki un nekustamā īpašuma apsaimniekotāji, kuri ir sasnieguši pensijas vecumu vai ir I vai II grupas invalīdi.

Tas nozīmē, ka šis — likumā nosauktās — pašnodarbinātās personas Valsts ienākumu dienesta teritoriālajā iestādē iesniegs ziņojumu par valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām (VSAOI) šā gada III ceturksnī, uzrādot ienākumus un obligāto iemaksu summu (ja tāda ir aprēķināta) par jūlija mēnesi. Kopā ar šo ziņojumu par pašnodarbinātā VSAOI iemaksām iepriekš minētās personas iesniegs VID paziņojumu par to, ka ir sasniegušas pensijas vecumu (vai ir I vai II grupas invalīdi) un — saskaņā ar likumā noteikto — VSAOI neveiks.

Informācija par akcīzes nodokļa atmaksu

Atkārtoti atgādinām rajona iedzīvotājiem, ka 01.03.2001. g. Latvijas Republikas Saeima pieņēma grozījumus likumā «Par akcīzes nodokli naftas produktiem», bet 20.03.2001. g. Ministru kabinets apstiprināja noteikumus nr. 140 «Kārtība, kādā lauksaimniecības produkcijas ražotājiem atmaksājams akcīzes nodoklis par izlietoto dīzeļdegvielu (gāzeļļu)», kā arī 27.03.2001. g. — noteikumus nr. 150 «Noteikumi par nodokļu maksātāju un nodokļu maksātāju struktūrvienību reģistrāciju Valsts ienākumu dienestā».

Kāpēc tiek pievērsta uzmanība šiem trim normatīvajiem dokumentiem kopā? Tas tādēļ, ka šo normatīvo aktu prasības ir aktuālas zemnieku saimniecību, bet jo vairāk — piemājas saimniecību īpašniekiem. Pēc to stāšanās spēkā ir radušies daudzi jautājumi.

Tāpēc informējam, ka MK noteikumi nr. 150 nosaka, ka jebkurai fiziskai personai, kura veic vai uzsāk saimniecisko darbību, 30 dienu laikā jāreģistrējas VID teritoriālajā iestādē pēc

savas dzīves vietas kā nodokļu maksātājam.

Savukārt MK noteikumos nr. 140 noteikta akcīzes nodokļa atmaksas lauksaimniecības produkcijas ražotājiem — personām, kuras veic saimniecisko darbību.

Tātad, saskaņā ar iepriekšminēto normatīvo aktu prasībām, akcīzes nodokli par izlietoto dīzeļdegvielu lauksaimniecības produkcijas ražošanā atmaksā personām, kuras:

1. Reģistrējušas VID kā nodokļu maksātāji.

2. Ievēro normatīvajos aktos noteiktos norēķinu veidus.

Tas ir — zemnieku saimniecību īpašnieki veic dīzeļdegvielas apmaksu, pārskaitot naudas līdzekļus no zemnieku saimniecības (nevis no īpašnieka) norēķinu kontā uz dīzeļdegvielas pārdevēja kontu, vai arī norēķinās ar zemnieku saimniecībai piederošo norēķinu karti, ja DUS nodrošina šādu iespēju.

Tikai lauksaimniecības produkcijas ražotāji — fiziskās personas, papildus šiem norēķinu veidiem, iemaksā skaidru naudu dīzeļdegvielas pārdevēja norēķinu kontā.

3. Uzrāda dīzeļdegvielas iegādi apliecināšanas dokumentus.

Lai nepieļautu kļūdas šīs prasības izpildē, atgādinām, ka iegādājoties degvielu par taloniem, jāsaņem arī DUS kases sistēmas izdotais čeks ar pircēja rekvizītiem.

4. Iesniedzot VID dokumentus akcīzes nodokļa atmaksai par izlietoto dīzeļdegvielu, lauksaimnieciskās produkcijas ražotāji pievieno klāt pagastu izziņu par lauksaimniecībā izmantotajām zemes platībām.

Fiziskās personas uzrāda arī grāmatvedības uzskaites reģistrus, kur atspoguļoti visi ar saimniecisko darbību saistītie ieņēmumi un izdevumi.

5. Dokumentus akcīzes nodokļa atmaksai par kalendāro gadu iesniedz ne biežāk kā reizi mēnesī un ne vēlāk kā līdz 31. decembrim.

Ar minēto informāciju jūs varat iepazīties pagastu padomēs izvietotajos informācijas stendos.

Lai saņemtu konsultāciju par jūsu interesējošiem jautājumiem nodokļu likumdošanas aktu piemērošanā, jūs varat griezties VID LRI Preiļu nodaļas konsultācijas daļā — 106. kabinetā (Preiļos, Raiņa bulvārī 24) personīgi vai pa telefonu 24253.

Informācija PVN maksātājiem

2001. gada 20. jūlijā ar VID rīkojumu nr. 609 tika pieņemti Grozījumi VID 1995. g. 27. aprīļa metodis-

kajos norādījumos «Par pievienotās vērtības nodokļa aprēķināšanu un uzskaiti grāmatvedībā».

Sākot no 2001. gada augusta un turpmāk, PVN mēneša deklarācijas 23. ailē atsevišķi ar šķērsvitru jānorāda samaksātā PVN summa par iekšzeme iegādātajām precēm un saņēmējiem pakalpojumiem savas saimnieciskās darbības nodrošināšanai, par kuru apliekamai personai ir tiesības pieprasīt VID veikt nodokļa pārmaksas atmaksu vai novirzīt citu nodokļu nomaksai saskaņā ar likuma «Par pievienotās vērtības nodokli» 12. pantu. Minētā nodokļa summa iekļaujama gan kopējā priekšnodokļa summā par iekšzeme iegādātajām precēm, gan norādāma atsevišķi aiz šķērsvitras.

Piemēram, ja par taksācijas periodu nesamaksātais priekšnodoklis ir Ls 900, bet samaksātais ir Ls 3000, tad nodokļa deklarācijas 23. ailē jāaizpilda šādi: 3900/3000.

Pārskatā par priekšnodokļa summām, kas iekļautas PVN nodokļa deklarācijā, atsevišķi ir jāsaņem tie nodokļa rēķini, par kuriem taksācijas periodā ir veikta samaksa un attiecībā uz kuriem apliekamai personai ir tiesības pieprasīt VID veikt nodokļa pārmaksas atmaksu vai novirzīt citu nodokļu nomaksai. Šo rēķinu uzskaitījuma beigās ir jānorāda samaksātā nodokļa kopsumma.

Atsevišķi ir jāsaņem arī nesa- maksātie nodokļa rēķini par taksācijas periodā saņemtajām precēm, beigās norādot nesamaksātā nodokļa kopsummu.

Ja nodokļa rēķina samaksa ir veikta daļēji, tad šis rēķins ir jāuzrāda katrā sarakstā, attiecīgi norādot samaksāto nodokļa daļu un vēl nesamaksāto nodokli.

Vienlaikus atgādinām, ka VID nodokļa pārmaksu (starpību starp maksājamo nodokli un samaksāto priekšnodokli) pēc pamatota pieprasījuma atmaksā reģistrētai apliekamai personai 30 dienu laikā pēc pieprasījuma iesniegšanas. Pieprasījuma iesnieguma veidlapu jūs varat saņemt Daugavpils nodaļā, Rīgas ielā 4/6, klientu apkalpošanas zālē, 404. kabinetā.

Gadījumos, ja rodas nesaskaņas VID Latgales reģionālā iestādē laipni aicina griezties Konsultāciju daļā, Rīgas ielā 4/6-406., 407. kabinetā, tālr. 5406251, 5406241.

Rita Livčāne,
VID Latgales reģionālās
iestādes direktore
vietniece

Vai jūs apmierina apkalpošanas kultūra veikalos un kādai tai vajadzētu būt?

**Pāvels
Romančuks,
preiļietis:**

— Es reti iepērkos veikalos, parasti to dara sieva. Liekas, ka pārdevēji ir uzmanīgi. Pat, ja esi veikalā viens, tūlīt kaut ko piedāvā, citreiz nepaspēj vēl apskatīties.

Gandrīz visos veikalos ir ļoti tīrs, arī preču sortiments pietiekams. Būtu tikai nauda... Varbūt tikai vienu vai divas reizes gadījies sastapties ar neuzmanīgiem pārdevējiem.

**Jeļena
no Daugavpils:**

— Tā sanācis, ka gandrīz trīsdesmit gadus neesmu bijusi Preiļos. Toreiz pēc medicīnas māsu skolas vienu mēnesi te biju praksē. Tagad skatos un brīnos, kā viss izmainījies, ir ļoti skaits un tīrs visapkārt. Preiļu veikalos vēl neesmu bijusi, bet Daugavpilī apkalpošana kopumā ir patīkama. Ja godīgi, tad ar agrākiem laikiem nevar ne salīdzināt — attieksme daudz uz labu mainījies.

**Inese Jeduša,
Riebiņu pagasta
iedzīvotāja:**

— Manuprāt veikali ir ļoti dažādi, arī apkalpošanas kultūra visai atšķirīga. Piemēram, «Betā» ļoti labi apkalpo, palīdz un parāda visu.

Citur gadās, ka pārdevējas nav tik pieklājīgas. Dažviet pat latviešu valodu nezina. Tas mūsu laikos ir nepieļaujami.

**Aleksandrs
no Rīgas:**

— Katram veikalam ir savs darba stils. Protams, apkalpošanas kultūra ir uzlabojusies. Kā bija agrāk — ienāc, stāvi un gaidi. Ja tagad tā darītu, veikals bankrotētu.

Skatos, ka Preiļos arī ir patīkami, pilsēta skaistāka, jauns asfalts uz ielām. Gadus piecus neesmu te bijis. Agrāk braucu par šoferi uz ekspreša Rīga — Preiļi. Iegāju pāris veikalos, tagad iešu aplūkošu jūsu jauno tirgu.

**Viktors
Fedotovs,
Preiļu
iedzīvotājs:**

— Normāli apkalpo, man patīk. Pārāk bieži nesanāk iepirkties, tam vajadzīga nauda.

L. Kirillova
M. Rukosujeva foto

Kļūdas labojums

11. augusta laikraksta numurā aptaujā nepareizi nosaukta Preiļu pilsētas iedzīvotāja Jāņa Lauska pensija. Tā ir 56 nevis 65 lati. Atvainojamies J. Lauska kungam par sagādātajām neērtībām.

SLUDINĀJUMI, REKLĀMAS

Preiļu novada dome
**izsludina atklātu izsoli
par tiesībām saņemt
pasūtījumu kurināmā mazuta
iegādei 1000 tonnas.**

Piedāvājumu iesniegšanas pēdējais termiņš 2001. gada 10. septembris plkst. 9.00.

Izsoles materiālus var saņemt Preiļu novada domē, Turgus laukumā 1, 14. kabinetā, tel. 22737, Jānis Skutels.

Visu modeļu DZIRDES APARĀTI,
to rezerves daļas, barošanas
elementi, bezmaksas pielaišana,
labošana 22. augustā
no plkst. 11.00 IU «Preiļu aptieka»
telpās, Raiņa bulvārī 5.

**SIA «Azurg»
pārdod:**

- ✗ ekskavatoru EO-3322 A,
- ✗ traktoru T-150 K ar piekabi,
- ✗ buldozeru D-606, DT-75,
- ✗ piekabināmo greideri un treileri,
- ✗ nomaļu ripzāggateri ZRN-51,
- ✗ zeimerus, gateri,
- ✗ benzīna tvertnes 75 m³,
50 m³, 25 m³,
- ✗ a/m GAZ-53, ZIL-130, Audi-100.

Interesēties Preiļos,
Pils ielā 20, tel. (53) 24449,
mob. tel. 9478265.

Iepērkam lopus dzīvsvārā:
**bullus līdz 0,57 Ls/kg, teles līdz
0,50 Ls/kg, govīs līdz 0,43 Ls/kg.**
Samaksa uz vietas.
Tāl. 22454, 6593018.

Iepērkam jaunlopus,
liellopus, aitas un zirgus.
Tāl. 55658, 54621, 73545,
mob. tel. 6514435.

**SIA «Ranko» iepērk
mājlopus dzīvsvārā.**

Samaksa tūlītēja.
Tāl. 42807, 46384, 44179,
mob. tel. 9161121.

ZEMAS CENAS!

IU «Vilcāns V» Livānos, Alejas ielā 19
(Ubaglīci pie pilsētas stadiona)
izgatavo melnā granīta pieminekļus,
apmales un melnās betona apmales.

Tāl. 6469426, 53 41555 pēc 20.

Riebiņu vidusskola
turpina audzēkņu **uzņemšanu
10. klasē vispārīgajā programmā
ar latviešu mācību valodu.**

Ir iespēja apgūt autovadītāja
«B» kategoriju.
Tāl. 56784, 1-5381185.

Preiļu arodvidusskola
turpina uzņemt personas
2001./2002. māc. g.

- ar pamatizglītību
šādās izglītības programmās:
- ✓ Mazumtirdzniecības
komercdarbnieks (4 gadi).
  - ✓ Šuvēja (2 gadi,
iespējams iekārtoties darbā).

Skolas adrese: Sporta 1,
Preiļos, LV-5301.
Informācija pa tel. 53-22864, 53-22865.

SAUKAS arodvidusskola
2001./2002. mācību gadam

uzņem audzēkņus šādos arodos:

- BŪVELEMENTU IZGATAVOŠANA.
- ELEKTROMONTĀŽA UN
ELEKTROMEĀNIKA.
- Mācību ilgums 3 gadi.
- KOKAPSTRĀDES TEHNOLOĢIJA.
- ŠŪTO IZSTRĀDĀJUMU
RAŽOŠANAS TEHNOLOĢIJA UN
IEKĀRTAS.
- Mācību ilgums 2 gadi.

Uzņem audzēkņus ar pabeigtu
pamatskolas izglītību. Dokumentus
pieņem katru darba dienu. Skolā
jāiesniedz šādi dokumenti: izglītības
dokuments, medicīniskā izziņa,
izziņa par ģimenes sastāvu,
4 fotokartiņas.

Skolas adrese: Jēkabpils rajons,
Saukas pagasts.
Tel. uzziņām 52 41743.

Sludinājumus rubrikā
«Meklē darbu» un
par atrastām mantām
publicējam
bez maksas.

Z/s «Musino» iepērk cūkgalu, aitas,
zirgus, jaunlopus, liellopus dzīvsvārā.
Formē subsidijas.
Tāl. 9183601, 6461550,
23887, 55798.

Iepērkam aitas dzīvsvārā (0,55-0,65 Ls/kg),
piena teļus (0,50-0,60 Ls/kg),
citus mājlopus.

Tāl. 78364, 9128032.

Pārdod

VAZ-21063, 1987. g.; lietotu ledusskapi SNAIGE
koka ietvarā. Tāl. 21355 rītos, vakaros;
silīkātķieģeļus, briķetes. Tāl. 9169405.

Izīre

steidzami lauku māju 7 km no Preiļiem. Laba
satiksme. Tāl. 5381170, 21141.

20. un 23. augustā pārdos melnbrūnus un brūnus
jaunputnus (3-6 mēn.), dējējvistas. Mainis gailus pret
vistām. Anspokos 7.00, Aizkalnē 7.10, Pelēcos 7.25, Ār-
dava 7.40, Aglonā 7.55, Jaunaglonā 8.05, Aglonas st. 8.20,
Baškos 8.30, Kastīrē 8.35, Katēgrādē 8.45, Gailišos 9.00,
Preiļos 9.15, Sutros 10.10, Rožupē 10.25, Vanagos 10.35,
Livānos 11.00, Švirkstos 11.30, Rudzātos 11.45, Priekuļos
12.00, L. Anspokos 12.10, Smelteros 12.20, Polkoronā
12.35, Galēnos 12.45, Stabulniekos 13.00, Pieniņos 13.15,
Riebiņos 13.30, Ančkinos 13.50, Pliškās 14.05, Vārkavā
14.20, Upmalā 14.30, Rimicānos 14.40, Arendolē 14.55,
Nidermūžā 15.10. Tāl. 21270, 1-9186065.

**Meklē telpas
komercdarbībai.**

Sākot no 150 m².
Mob. tel. 9190150.

SIA «Remontnieks»

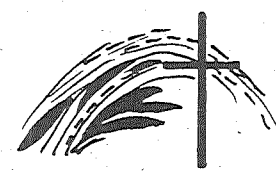
Aglonas stacijā, (tāl. 65...)
Viļānos (tāl. 60228)

pārdod:

- ◆ 6 viļņu, 8 viļņu, gludo,
ondulinne, guttānīt, guttādūt šiferi,
- ◆ gāzbetonu, ◆ cementu, ◆ kaļķi,
- ◆ skaidu plates,
- ◆ bituma šindeljus,
- ◆ presētu papīru, ◆ reģipsi,
- ◆ finieri, ◆ ruberoīdu,
- ◆ visu veidu ķieģeļus,
- ◆ krāsas, naglas u. c. būvmateriālus,
- ◆ presētu pakaišu kūdras,
- ◆ sēklas ziemas kviešus
'Pamjati Fedina'.

Zemas cenas, piegāde.

SIA «AIBI» pērk liellopus, zirgus
jaunlopus, aitas, cūkas.
+12%, +18%.
Tāl. 4871185, 9478728, 9445135,
4871804.

Kad MĀMULU viegli zemesmāte
sedz ar smilšu paladziņu, daļām
bēdas kopā ar Imantu Upenieku.
Upmalas mednieku kolektīvs

Makšķernieku kalendārs

**Pēdējās vasaras dienas ir laiks,
kad aktivizējas tieši lielākie sugu
eksemplāri.**

Līdakas labprātāk nobauda dzīvās ēsmas zivtiņas. Lielas izmantot nevajag, jo līdakai barības pietiek. Parasti jāizraugās ap 100 g smagas raudiņas vai karūsiņas.

Ālantiem, sapalīem piedāvājiēt maizes garoziņas, kas tālu aizpludinātas: zem kāda no krasta krūmiem jūs noteikti gaidīs pārsteigums — cope.

18. augusts. Zivis ēsmu ķers ar «gariem zobiem».

19. augusts. Normāla copes diena.

20., 21. augusts. Nekādi dižie lomi nav gaidāmi.

22., 23. augusts. Zivīm jau parādās apetīte, bet tās tik un tā ir mazaktīvas.

24. augusts. Laba copes diena, it sevišķi, ja esat nodomājis spinningot.

25., 26. augusts. Zivis kļūst aktīvas, piedāvājiēt tām sautētas grūbas, mīklu vai maizes lodīti. Panākumi būs.

27. augusts. Normāla diena makšķērēšanai, aizbrauciet uz savu iecienīto foreļupīti. Foreles nespēs atteikties no tik kārdinoša slieku pušķiņa.

28. augusts. Par ēsmu interesi izrādīs karpu dzimtas zivis. Spiningojiet pie plātām upēm, mēģiniet iekārdināt meža vimbas.

29. augusts. Normāla copes diena.

30., 31. augusts. Teicamas copes dienas. «Makšķernieka paradīze».